

MUSIK ATT MINNAS

VÄGVISARE TILL
VÅR GEMENSAMMA SÅNGSKATT

Anders Berglund

Musik att minnas

Vägvisare till vår gemensamma sångskatt

av

Anders Berglund

Med stor kärlek och tacksamhet till mamma och pappa

Copyright © 2022, Musik att minnas och Anders Berglund
Författare: Anders Berglund
Förlag: BoD – Books on Demand, Stockholm, Sverige
Tryck: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Tyskland
ISBN 9789180277785

MUSIK ATT MINNAS

Vägvisare till vår gemensamma sångskatt

Hjärtats nyckel heter sång är namnet på en av Evert Taubes vissamlingar. Det är en mycket välfunnen titel. Få saker kan som sång och musik väcka känslor och skapa gemenskap. Med hjälp av välbekanta sånger kan vi sprida glädje och väcka minnen.

Ofta kan vi också nå människor som det är svårt att få kontakt med på annat sätt. Inte minst bland människor med olika demensjukdomar finns det många som kan ha stor glädje av att träffas och sjunga välbekanta visor tillsammans. Frågan är om det inte finns en reservnyckel till hjärnan också på samma nyckelknippa?

Anders Berglund

September 2022

Musik att minnas

INNEHÅLL

Alice Tegnér	40
Arbetarbarn	74
Att ordna en sångstund	10
Bordsplacering	11
Folkhemmet	88
Fästmannen	71
Grammofonen	48
Harmoniska år	93
Hjärnan och musiken	4
Hur lär vi oss sånger	8
Här börjar historien	36
I glada vänners lag	76
Musikens makt	1
När seklet var ungt	34
Ormen och slangen	6
Psalmer och andliga visor	21
På radion	89
Radion	63
Skilsmässobarn	67
Skolan	52
Skolsånger	15
Stamsånger	13
Svea Svedberg - en livshistoria	33
Sång- och danslekar	17
Thalamus och amygdala	5
Ur folkdjupet	19
Vad händer i kroppen?	3
Vi mår bra av musik	2
Vår gemensamma sångskatt	12
Vårt muskarv	9
Vårt musikaliska minne	7
1920-talet	23
1930-talet	25
1940-talet	27
1950-talet	29
1960-talet	31

SÅNGER

Ack, Värmeland du sköna	56
Adjö, farväl för sista gång	107
Albertina	47
Alla fåglar kommit re´n	58
Arbetets söner	75
Björkens visa	98
Blinka lilla stjärna	55
Blott en dag	106
Brahms vaggsång	42
Bred dina vida vingar	97
Den blomstertid nu kommer	62
Den första gång jag såg dig	80
Det var i vår ungdoms fagrade vår	77
Din klara sol	55
Du gamla, du fria	54
Du ska få min gamla kortlek	51
En sjöman älskar havets våg	91
Fjäriln vingad	69
Fredssång	85
Gubben Noak	57
Halta Lottas krog	83
I en sal på lasarettet	38
Ja, må hon leva!	96
Jag gick mig ut en afton	72
Jag minns den ljuva tiden	66
Kaffetåren	90
Kristallen den fina	61
Lilla vackra Anna	73
Litet bo jag sätta vill	68
Långt bort i skogen	77
Längtan till landet	50
Min far, han har	51
Mozarts vaggsång	42
Nu tändas tusen juleljus	37
När månen vandrar	105
Om ja´ fick fem öre	44
Tryggare kan ingen vara	59
Uti vår hage	60
Vi gå över daggstänkta berg	45
Vem kan segla förutan vind	98
Videvisan	41
Vildandens klagan	92
Å jänta å ja	81

MUSIKENS MÅKT

Musik är ett mycket kraftfullt verktyg för att påverka våra hjärnor. Musiken har en unikförmåga att ta sig förbi vårt intellektuella pansar och spela direkt på våra känslor. Eftersom musiken påverkar oss känslomässigt kan den också användas för att manipulera oss på olika sätt. Ibland sker det med goda avsikter, men inte alltid.

I vår vardag möter vi stämningsskapande musik snart sagt överallt - i varuhuset, på bio, i hissen, i telefonkön, på krogen, i reklamslogans o.s.v. Musiken kan bland annat få oss att bli glada och känna samhörighet med andra. Den kan också väcka minnen som vi trodde vi glömt och att vilja dansa. Musik kan också få oss att bli lugna före - eller t.o.m. under en operation. Musik kan också användas till att få oss att:

- ...vänta längre i telefonkön
- ...snyfta på rätt ställe i filmen
- ...dricka ur ölen snabbare på krogen (om det är mycket folk)
- ...dricka ur ölen långsammare på krogen (om det är lite folk)
- ...minnas ett reklambudskap
- ...stanna längre i köpcentret och köpa mer än vi tänkt när vi handlar
- ...marschera i takt när det är dags för det (igen)

Eftersom musiken har denna förunderliga förmåga att ta sig förbi vårt sociala skydd träffar vi också många människor direkt i hjärtat med våra sånger. Det medför ett stort ansvar för oss som sjunger och spelar. Vi måste vara noga med att ta hänsyn och respektera andras känslor och värderingar.

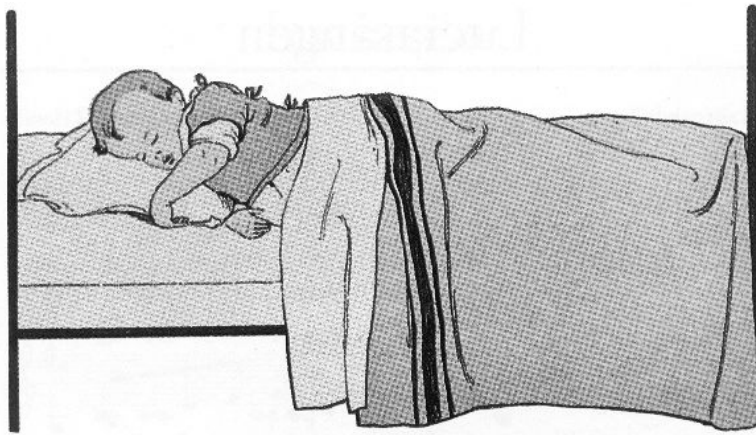
Vi sjunger *med* varandra - inte *för* andra. Man skulle också kunna säga att vi sjunger för människors hjärtan och inte i första hand för deras öron. Det kan vara ganska skönt att veta eftersom huvudsaken då inte är *hur bra* vi sjunger - utan *att* vi sjunger tillsammans!

VI MÅR BRA AV MUSIK...

Musik har både sociala och biologiska effekter på oss människor. Vi mår helt enkelt bra av musik - men det ska vara musik vi tycker om!

Det ska också vara musik vid rätt tillfälle. Musik som vi inte tycker om eller påtvingad musik har en direkt motsatt effekt på oss. Den musiken mår vi inte bra av!

Alla människor påverkas av musik. Med hjälp av sång och musik kan vi väcka både sinnen och minnen. Ofta kan vi också nå människor som vi annars skulle haft svårt att få kontakt med.

OM VÅRT MUSIKMINNE...

Vi människor är mottagliga för musik och kan minnas melodier redan på fosterstadiet.

Vi börjar skapa aktiva minnen av händelser i 3-4 årsåldern. Under barndomen och de tidiga ungdomsåren fyller vi sedan på med många livliga minnen, som är kopplade till musik. De här tidiga minnena är ofta förknippade med känslor av närhet och trygghet till föräldrarna. De melodier som vi lärde oss som barn bär vi med oss hela livet.

I 15-25-årsåldern formas mycket av vår vuxenidentitet. Här spelar musiken en mycket stor roll vid många avgörande händelser. Starkast är ofta musikminnena kring förälskelser, lyckliga eller olyckliga.

Längre fram i livet tycks det inte som om vi kan ta in så mycket mer musik. Vi har faktiskt annat att tänka på; barn, jobb, elräkningar och vad vi ska äta till middag t.ex.

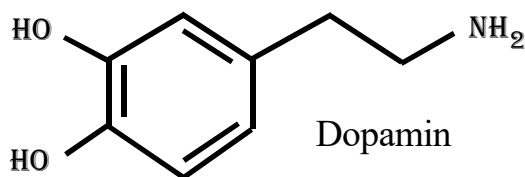
VAD HÄNDER I KROPPEN?

Vad händer egentligen i kroppen när vi lyssnar till musik vi tycker om? Det är faktiskt en massa bra saker. Det vanligaste måttet är att studera pulsfrekvensen. Vid rätt sorts lugnande musik sänks pulsen - och vi slappnar av.

Om vi istället lyssnar till glad och gärna också välbekant musik händer det andra saker med oss. Först aktiveras flera centra i hjärnan - och det i sin tur leder till att andra delar av kroppen också stimuleras. Det sker en aktivering av kroppens endorfiner, en ökning av blodets koagulerbarhet och till på köpet en ökning av immunförsvarets aktivitet.

Genom musikens förmåga att nå centrala hjärnfunktioner, även i en skadad hjärna, har sjukvården möjlighet att använda musik på flera olika vårdområden:

- * inom demensvården
- * behandling av strokepatienter
- * behandling av förståndshandikappade personer
- * smärtlindring
- * i samband med operationer

HJÄRNANS BELÖNINGSSYSTEM

Det finns tydliga neurokemiska bevis för att känslomässiga reaktioner på musik också aktiverar hjärnans belöningssystem, enligt hjärnforskaren Robert Zatorre. *Dopamin* är hjärnans egen glädjemolekyl. Det är ett ”må-bra-hormon” som är kopplat till hjärnans belöningssystem och ger oss lustkänslor. Dopaminet gör att vi mår bra och trivs med livet. Det påverkar humöret, sprider glädje, skapar lugn och motverkar depressioner. Det är till och med smärtstillande, koncentrationshöjande och aktivitetsstimulerande.

Dopaminet utsöndras till exempel...

- ...i trevligt sällskap
- ...om vi får mat när vi är hungriga
- ...om vi får värme när vi fryser
- ...om vi får gå på toaletten när vi behöver det
- ...vid sex och andra former av kärlek
- ...när vi klarat av en svår uppgift
- ...och många andra tillfällen när vi är riktigt nöjda med oss själva!

HJÄRNAN OCH MUSIKEN

- Finns det ett särskilt musikcentrum i vår hjärna?

- Nej, säger vetenskapen!

När vi lyssnar till musik aktiveras flera olika centra i våra hjärnor. Ljudimpulsen når först *thalamus* som ligger djupt inne i hjärnan. Härifrån skickas impulsen vidare till olika delar av hjärnan.

Hörselbarken, *motoriska barken*, *sensoriska barken* och även *synbarken* berörs. *Hippocampus* - där vårt minne för musik och musikaliska sammanhang aktiveras. *Lillhjärnan* - som bland annat kontrollerar rörelser sätts också i arbete. Även *känslohjärnan*, bland annat *amygdala* får impulser och återkopplingar.

Hjärnbalken

Förbinder vänster och höger hjärnhalva

Motoriska barken

Rörelse, fotstampande, dans, spelande av instrument m.m.

Prefrontala barken

Skapande av förväntningar

Accumbenskärnan

Emotionella reaktioner på musik

Amygdala

Emotionella reaktioner

Sensoriska barken

Taktil återkoppling vid musik, dans och rörelse

Hörselbarken

De första stadierna av lyssnande. Perception och analys av toner

Hippocampus

Minne för musik, musikaliska erfarenheter och sammanhang

Synbarken

Synintryck av andras och egna rörelser

Lillhjärnan

Rörelse, fotstampande, dans, spelande av instrument. Lillhjärnan är också involverad i emotionella reaktioner på musik.

GENVÄGEN

Det intressanta är att det också tycks finnas en speciell snabbkoppling för musik som går direkt till känslohjärnan via örat och thalamus. Den här genvägen berör inte vårt intellekt, som värderar och återkopplar signaler från andra delar av hjärnan.

Musik har alltså en unik förmåga att ta en genväg in till vår känslohjärna - utan att besvara vårt intellekt i någon högre grad. Det betyder att även om våra hjärnor är lite skadade (av demens eller stroke t.ex) träffar musiken vårt känslohjärna utan att beröra intellektet.

Via den här genvägen kan musiken nu aktivera många hjärnfunktioner som vi inte skulle ha nått om vi gått den långa vägen.

THALAMUS OCH AMYGDALA

Thalamus och Amygdala - det låter nästan som ett antikt kärlekspar. De har också mycket riktigt ett särskilt och nära förhållande till varandra.

”Kopplingsstationen” Thalamus

Centralt placerad i hjärnan ligger Thalamus. Thalamus tar emot alla sinnesintryck - utom lukten som har en egen väg. Allt vi ser, hör eller känner når först Thalamus. Härifrån kopplas signalerna vidare till olika delar av hjärnan. Man kan likna Thalamus vid en kopplingsstation som fördelar syn- hörsel- och känselintryck till sina respektive centra i hjärnan.

”Känslopaketet” Amygdala

Strax nedanför ”kopplingsstationen” Thalamus är Amygdala belägen. Amygdala består av flera olika delar som vi lite förenklat kan kalla för ”känslöhjärnan”.

En av de senaste landvinningarna inom hjärnforskningen är just upptäckten att det finns en ”snabbkoppling” mellan Thalamus och Amygdala.

Amygdala förbereder också kroppen för handling genom att justerablodtryck, andning och hjärtverksamhet som behövs för att sätta kroppen i larmberedskap.

GUNNAR WIKLUNDS DIREKTA INVERKAN PÅ HJÄRNAN

Att känslan hinner före intellektet har jag själv ett bra exempel på. Vi satt runt ett bord och sjöng visor en kväll. Tillsammans började vi sjunga en av Gunnar Wiklunds sånger.

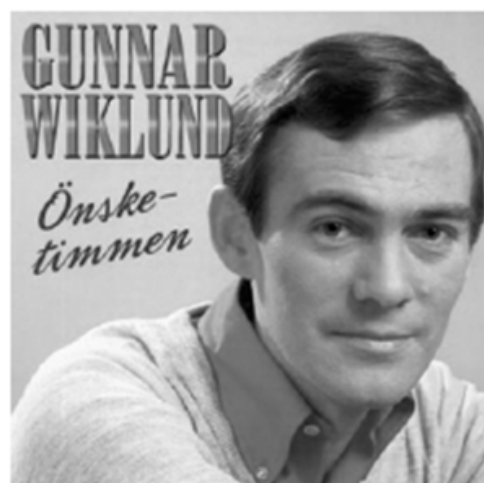
Vi ska gå hand i hand genom livet du och jag.....
- *Åh, sa en i gruppen jag minns, jag minns!*

Så blev det tyst en stund och så kom ett förtvivat:
- *Jag kommer inte ihåg vad jag minns!!!*

Vi fortsatte i sången...

...om det händer ibland att vi ledsnar du och jag...
- *Jo, nu minns jag! Det var på västkusten under semestern. Då hörde jag den här sången för första gången!*

Först kommer känslan - sedan intellektet.

ORMEN OCH SLANGEN

Förhållandet mellan Thalamus, Amygdala och Cortex (hjärnbarken) återges här som ett skådespel där aktörerna är:

Thalamus: Kopplingsstation som fördelar sinnesintryck

Amygdala: Känslpaket, redo för snabba åtgärder

Cortex: Överordnad beslutsfattare (när den hinner med)

Tyvärr är den här situationen självupplevd. Jag vill gärna så här i efterhand be om ursäkt för det trauma jag helt i onödan orsakade en för mig helt obekant kvinna.

Scenen är ett växthus i en plantskola tidigt på våren. In i växthuset kommer en kvinna som är lite rädd för ormar. Hon ser sig omkring och upptäcker... En orm!!!!

Synintrycket behandlas blixtnabbt av Thalamus.

Härifrån går signalen snabbaste vägen till Amygdala för omedelbar åtgärd.

- *Amygdala*: En orm! Fort härifrån!

Men signalen hinner även fram till Cortex för vidare bearbetning.

- *Cortex*: Det är ingen orm! Hur troligt är det? Det är förstås en vattenslang som ligger hoprullad. Jag är ju i ett växthus! Nu får jag skärpa mig.

Kvinnan lugnar sig så pass mycket att hon stannar kvar i växthuset.

Hon ställer sig faktiskt mitt i slangrullen och säger:

- Vad otäckt! Att ni har en slang här som ser ut precis som en orm!

- Vilken slang? säger växthusarbetaren.

Och den här gången hinner Cortex inte med alls!

- *Amygdala*: Det är en orm!!!! Fort härifrån!

Med hjälp av Amygdala aktiveras nu samtliga flyktmekanismer hos kvinnan. Adrenalinet sprutar och musklerna aktiveras.

Med ett jätteskutt hoppar hon över två lådor med röda pelargonier.

Redan i luften har Cortex hunnit bearbeta situationen.

När kvinnan landat på andra sidan av blomlådorna säger hon förläget:

- Vad fånig jag är! Jag visste ju att det var en slang!

VÅRT MUSIKALISKA MINNE

Det musikaliska minnet kanske inte har fått en speciell plats i våra hjärnor, men det känns så. Vi glömmer inte de sånger och melodier vi lärde oss när vi var små. Sångerna blir ofta också bärare av andra minnen, som annars ligger undangömda utom räckhåll för oss.

... och än slank han ner i diket!

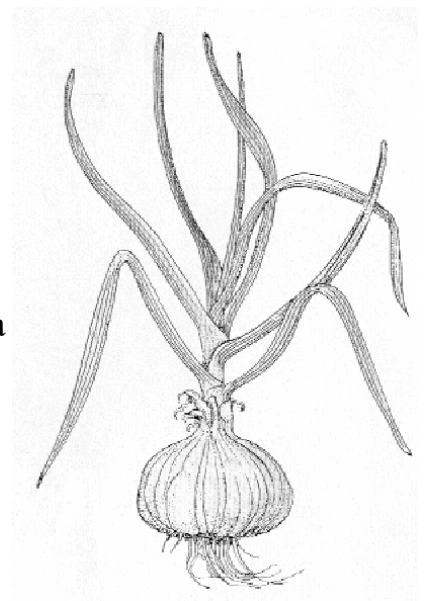
LÖKTEORIN

En människas liv kan liknas vid en löks tillväxt.
Från att ha varit ett litet frö lägger löken lager
på lager under sin växtperiod.
På samma sätt lägger vi människor lager på lager
av kunskaper och erfarenheter kring vår ärvda kärna.
Så bygger vi upp en egen personlighet med våra egna
unika minnen och hågkomster.

När vi blir gamla och glömska tappar vi först bort
det senast inlärd.

Likt en lök skalas sedan lager på lager av.
Speciellt gäller det den som blivit dement.

Tidiga minnen från ungdomen och barndomen sitter kvar länge.

HUR LÄR VI OSS SÅNGER?

Under tidiga barnaår är vi helt och hållet utlämnade till den omgivning vi råkar ha hamnat i. Vår musik kan komma att bli schlager, Evert Taube, snapsvisor eller psalmer. Det sker helt slumpartat och beror på föräldrars och släktingars musiksmak.. Vi får vi ta vad vi får helt enkelt, det är vårt kulturarv!

Så här kan det se ut när kulturarvet förmedlas.

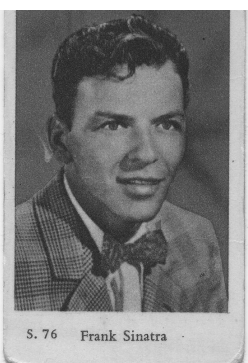
× Nr. 23 Doris Day

KOLLEKTIVA MINNEN

Utöver alla våra personliga minnen har vi också minnen vi delar med tusentals människor som vi aldrig har träffat. Det kan vara stora världshändelser, filmstjärnor, bruksföremål eller sånger.

Det kan också vara radioprogram som Frukostklubben med Sigge Fürst, Hylands hörna på TV, eller varför inte Allsång på Skansen?

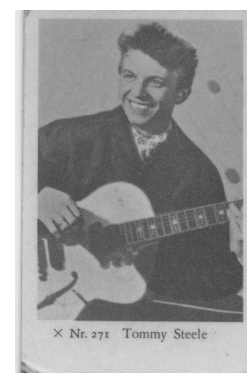
Till stor del är dessa kollektiva minnen generationsbundna.

S. 76 Frank Sinatra

PA. 79 Gina Lollobrigida
Tony Curtis

× Nr. 271 Tommy Steele

VÅRT MUSIKÄRV

Hur många sånger kan vi sjunga med i utantill? Ingen alls? 5? 10?

Nej, med lite hjälp här och där är det säkert minst 100!

I själva verket kan vi förstås bra många fler - särskilt om vi får möjlighet att sjunga tillsammans med någon som är bergsäker på hela texten. Många sånger har vi också personliga och speciella minnen kring som kan väckas till liv när vi får höra en sång som vi inte har fått höra på länge.

Vad är det då för sånger vi har samlat på oss i vårt musikaliska minne? Det är förstås en massa olika sånger. Det är sånger från skoltiden - och från den tid när vi var ännu yngre än så. Det kan också vara psalmer snapsvisor, schlagers, och sånger vi sjöng eller lyssnade till när vi var unga.

BÄRNDOMENS MUSIK - VÅRT MUSIKÄRV

Det verkar som om den musik vi minns bäst när vi blir riktigt gamla är de sånger vi hörde i barndomen och i skolan. Den här musiken valde vi inte själva. Det var föräldrar, lärare och andra vuxna som bestämde över vår musikvärld. Därför kan man säga att det här är vårt musikärv - den del av vår sångskatt som vi har gemensam med vår föräldrageneration.

UNGDOMSÅREN - NU VÄLJER VI SJÄLVA

Ungdomsårens musik intar en särställning i vårt musikaliska minne. Det är nu de allra flesta aktivt börjar välja sin musik. Just den här musiken vi mötte i ungdomen är en viktig del av vår personlighet. Det känns som om det är vår egen musik - även om vi vet att vi delar den med många andra som råkade vara unga just när vi själva var det!

ATT ORDNA EN SÅNGSTUND

Det är roligt att sjunga och lyssna på musik tillsammans! Sång och musik öppnar hjärtan, sprider glädje och skapar gemenskap. Särskilt roligt är det att sjunga sånger som ligger hjärtat nära. Vi har alla vår egen sångskatt, men vi har också många sånger gemensamma med tusentals generationskamrater över hela landet.

Från "På kvällskvisten" - Lennart Kjellgren

Under sångstunden träffas vi i en liten grupp på 6-10 personer och sjunger gamla kända sånger. Var och en deltar efter sina förutsättningar – du väljer själv om du vill lyssna eller sjunga med.

Vi samlas runt ett bord, så att alla kan se varandra och höra bra. Eftersom vi ändå sitter till bords kan det vara gott med en kopp kaffe eller ett glas saft efter en stund. Med pausen inräknad brukar sångstunden vara ca 1 timme.

DET HÄR BEHÖVER VI...

deltagare som är intresserade av en musikstund i varandras sällskap.

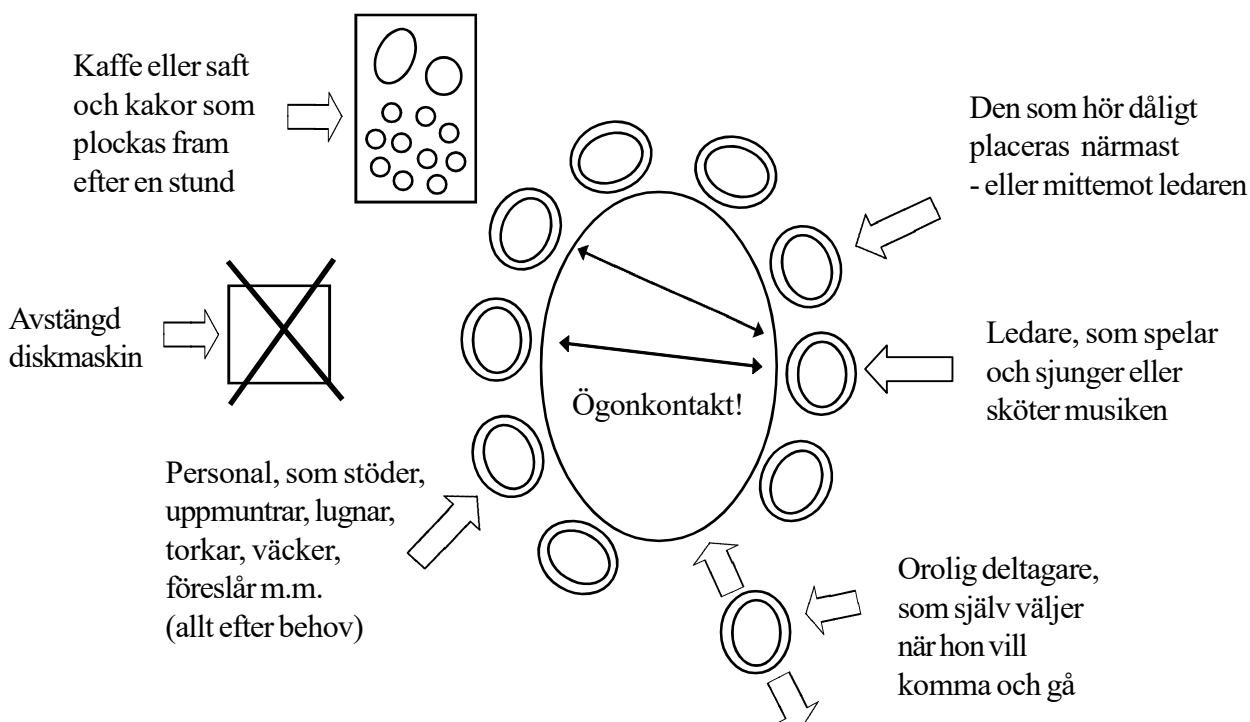
en sammanhållande kraft med särskilt ansvar för sångstunderna.

sånghäften, musikfrågesporter m.m.

BORDSPLACERING

Det verkar kanske lite konstigt att diskutera bordsplacering när det gäller en sångstund på ett äldreboende. Men faktum är att både bordets storlek och placeringen runt det kan ha en avgörande betydelse för hur vi lyckas med sångstunden.

Det är bra med en avgränsad lokal, så att gruppen inte stör eller störs av andra!

Desto ”sämre” deltagarnas själsförmögenheter är, desto tätare måste vi sitta i gruppen. Allt för att kunna behålla kontakten! Ibland känns det som om de nödvändiga avstånden skulle gå att mäta upp med en tumstock.

På ett demensboende där deltagarna har sjunkit djupt in i sin sjukdom kan vi alltså inte vara så många i gruppen. Då blir avstånden för stora och vi riskerar att förlora kontakten med dem som kanske är i störst behov av stimulans.

På en dagverksamhet eller i en ”piggt” grupp kan vi kosta på oss att vara några fler och därmed sitta lite glesare.

VÅR GEMENSAMMA SÅNGSKATT

Vi har alla vår egen musiksmak och våra egna favoritartister. Sånger och melodier som betytt särskilt mycket för oss väcker minnen. I en blink kan vi flyttas tillbaka till en tid för länge sedan och en värld vi nästan glömt.

Att sjunga och lyssna till sånger från barndomen och ungdomen är lite grann som att åka tidsmaskin. Var och en har sin egen biljett med egna destinationer. Det är spännande, för du kan aldrig vara riktigt säker på var du hamnar...

På de följande närmast sidorna har jag samlat 100 av de sånger som de allra flesta brukar kunna sjunga med i utan att ha en skriven text framför sig. De är uppdelade i 10 olika kategorier med lite ytterligare förslag på sånger som det kan vara värt att pröva.

1. Stamsånger
2. Skolsånger
3. Sång- och danslekar
4. Ur folkdjupet
5. Psalmer och andliga visor
6. 1920-talet
7. 1930-talet
8. 1940-talet
9. 1950-talet
10. 1960-talet

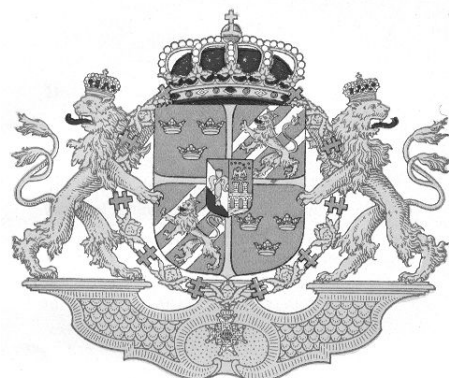

Vår gemensamma sångskatt är ofantligt stor och helt omöjlig att överblicka. De sångtitlar som finns med i den här boken är bara toppen på ett isberg. Under ytan finns det hundratals sånger....

1. STAMSÅNGER

Stamsånger kallades ett antal unisona sånger som var fastställda av Kungl. Maj:t "till allmänt inlärande vid sångundervisningen i de under Skolöverstyrelsens inseende ställda läroanstalter vid vilka sådan undervisning bedrivs."

Denna förordning gällde läsåren 1943-49. De sånger som först ingick publicerades 1943 i 24:e upplagan av Sjung, svenska folk! Förteckningen reviderades 1949 och 1955 men togs helt bort ur läroplanen 1969.

De ursprungliga stamsångerna var:

Du gamla du fria, Kungssången, Der er et yndigt land, Vårt land, Ja, vi elsker dette landet, Sverige, Sveriges flagga, Land, du välsignade, Frihet är det bästa ting, Uti vår hage, Mandom, mod och morske män, Glädjens blomster, Vintern rasat ut, Här är gudagott att vara, Fjäriln vingad syns på Haga, Vi gå över daggstänkta berg, I sommarens soliga dagar, Nu så glada gå vi alla, Hosianna, Nu tändas tusen juleljus

I 1949 års beslut lades till: Jag vet en dejlig rosa, Röda stugor tåga vi förbi. 1955 tillades Ó Guð vors lands

1. Du gamla, du fria Text: Rickard Dybeck 1844 Musik: Trad.

Rickard Dybecks ursprungliga text *Du gamla, du friska* ersattes av honom själv med *Du gamla, du fria* 1858. Melodin är en riddarvisa, *Så rider jag genom tolfmilan skog*, som är upptecknad 1845 i Västergötland. Även om sången faktiskt inte antagits officiellt som Sveriges nationalsång har den kommit att fungera som sådan i alla officiella sammanhang.

2. Kungssången Text: C.V.A.Strandberg Musik: Otto Lindblad 1844

Kungssången blev officiell 1893 men skrevs redan 1844 till Oscar I:s ära. Sången sjungs numera vid Riksmötets öppnande och vid alla officiella tillställningar där kungen är hedersgäst.

3. Sveriges flagga Text: K.G.Ossianilsson Musik: Hugo Alfvén 1916

Sången skrevs till det första firandet av Svenska flaggans dag på Stockholms Stadion 1916.

4. Längtan till landet Text: K.H. Säterberg Musik: Otto Lindblad

Längtan till landet - vad är det för sång? Jo, den börjar så här:
Vintern rasat ut bland våra fjällar och kallas helt enkelt i folkmun: *Vintern ra...*
Första versen kan säkert de flesta utantill - kanske också den andra!?

5. Här är gudagott att vara Text och musik: Gunnar Wennerberg ca 1850

Gunnar Wennerberg skrev *Gluntarne*; 30 duetter för baryton (magistern) och bas (glunten). Mest känd är nr 25 "Examenssexa på Ekelundshof" (Här är gudagott att vara). Många minns sången sedan skoltiden eller föreningslivet, särskilt herrar!

8. Fjäriln vingad Text och musik: Carl Michael Bellman 1790

Fjäriln vingad syns på Haga, Fredmans sång nr 64, fick alla skolbarn lära sig utantill. Sången är också en av stamsångerna. Näst Gubben Noak är *Fjäriln vingad* den Bellmanssång som de flesta känner bäst till idag mer än 200 år sedan den skrevs.

6. Vi gå över dagstänkta berg Text: Olof Thunman Musik: Edwin Eriksson 1919

Kanske är det här den mest typiska skolsången av alla. Det här var en av våra svenska stamsånger, som alla barn skulle lära sig utantill. Det tyckte i alla fall Skolöverstyrelsen. Lyckades projektet, tror ni?

7. I sommarens soliga dagar Text: Gustaf E Johansson Musik: Gammal marschmelodi

I sommarens soliga dagar handlar faktiskt om alla fyra årstiderna. Men visst är det sommarkänslor som väcks! Den här sången fick alla barn lära sig utantill i skolan. Åtminstone första versen och refrängen finns kvar i minnet hos de flesta. Melodin är äldre än texten, *En jägare gick sig att jaga....*, många äldre kan den också!

8. Uti vår hage Folkmelodi från Gotland

Uti vår hage hör till de sånger den äldre generationen fick lära sig utantill i skolan. Åtminstone delar av visan är mycket gammal - flera hundra år. De allra flesta äldre svenskar kan stora delar av texten utantill. Melodin tar heller ingen miste på...

9. Röda stugor tåga vi förbi Text: Georg Åhlstad Musik: Nils Söderström 1937

Sommarvandring eller Röda stugor tåga vi förbi kan de flesta äldre människor sjunga med i. Det borde de också kunna göra eftersom sången enligt Skolöverstyrelsen skulle inläras av barnen i alla Sveriges skolor. Lite hjälp på traven skadar dock inte...

10. Nu tändas tusen juleljus Emmy Köhler 1898

Nu tändas tusen juleljus finns med i alla skolsångböcker sedan många, många år. Sången innehåller fyra stämningsfulla verser som är välbekanta för de allra flesta.

2. SKOLSÅNGER

Alla har vi minnen från skoltiden. Vi minns vår första fröken, vad vi lekte på rasterna och vilka ämnen vi tyckte bäst (och sämst) om. Många sånger har också fastnat i minnet fast åren har gått. Här är ett urval sånger som sjungits i våra skolor under många år:

1. Vem kan segla förutan vind Folkvisa

En visa med två verser. Den finns i flera varianter över hela Norden. Det här är en av få visor där både unga och gamla kan hela sången utantill!

2. Å jänta å ja Text: F A Dahlgren 1875 Musik: Värmländsk polska

Det här är en riktig pärla! Den är glad, medryckande och mycket, mycket känd. Redan vid de första tonerna spritter det till i de flesta - och ett leende sprider sig snabbt till en efter en. Texten är också mycket välbekant - första versen kan alla!

3. Alla fåglar kommit re´n Text: H.H. von Fallersleben Musik: Tysk folkmelodi ca 1860

Alle vöglen sind schon da... så börjar det tyska originalet. Den svenska texten har sjungits i skolan av alla barn, eller har jag fel? Visst kan väl alla sjunga med här? Många kan också en andra stämma till den här sången!

4. Vårvindar friska Text: Julia Nyberg Musik: Svensk folkmelodi

En visa i svensk folkton som stått med i skolsångböcker i flera decennier. Egentligen är det här en lång berättelse med många verser. Som så ofta är det bara den första versen vi kommer ihåg. Möjligen minns någon den andra: Hjärtat vill brista.....

5. Den första gång jag såg dig Text och musik: Birger Sjöberg 1922

Visan publicerades redan 1905 i tidningen Karbasen. Det här är en sång som nästan alla barn fick sjunga i den gamla folkskolan. Så sitter också stora delar av texten kvar hos de flesta! Utantilläxorna hade sina fördelar...

6. Hör hur västanvinden susar Text och musik: Lars August Lundh ca 1914

Allmänt sjungen som skolsång och körsång under många år. Melodin har lånats av Ulf Lundell till Öppna landskap. Alla som gått i skolan under första halvan av 1900-talet har goda utsikter att kunna hela sången utantill!

7. Spel-Olles gånglåt Text: Kerstin Hed Musik: David Grufman 1923

Spel-Olles gånglåt fick en ny vår när *Trio me´ Bumba* spelade in den på 60-talet. Få kan hela sången utantill, men många kan sjunga med och nästan alla blir glada!

8. Videvisan Text: Zacharias Topelius Musik: Alice Tegnér 1895

Dikten publicerades första gången i barntidningen Trollsländan 1869. Den ingår i ett litet skådespel för barn som heter Stormen och solskenet. Alice Tegnér's tonsättning av sången publicerades 1895 i det tredje häftet av *Sjung med oss, Mamma!*

9. Majas visa Text och musik: Alice Tegnér 1897

Majas visa inleds med de välbekanta orden *När Lillan kom till jorden*. Både text och musik är skapade av *Alice Tegnér*. Sången publicerades i *Sjung med oss, Mamma! del 4* 1897 - och senare även i *Nu ska vi sjunga*, 1943.

10. Idas sommarvisa Text: Astrid Lindgren Musik: Georg Riedel 1973

Idas sommarvisa med de nledande orden *Du ska inte tro det blir sommar* skrevs för filmen *Emil och griseknoen*. Visan blev snabbt populär och används flitigt vid skolavslutningar över hela landet.

ÄNNU FLER SKOLSÅNGER...

Jag minns den ljuva tiden	Mors lilla Olle
När vi sitta i vår bänk	Bä, bä vita lamm
Kom, min lilla	Blåsippor
Morgonsolen redan strålar	Fjäriln vingad
Din klara sol	I denna ljuva sommartid
Morgon mellan fjällen	Du mörka gran
Härlig är jorden	Ack, nu är det vinter!
Den signade dag	Staffan stalleträng
Bred dina vida vingar	Sancta Lucia
Du gamla, du fria	Stilla natt
Ack, Värmeland du sköna	När juldagsmorgon glimmar
Ute blåser sommarvind	Ett barn är fött på denna dag
I villande skogen	Tomtarnas julnatt
Trollmors vaggång	Vid Färjestaden
Säg mig, du lilla fågel	Per Spelman
Litet bo jag sätta vill	Vårvindar friska
Kom, hör min vackra visa	Alla fåglar kommit re'n
Plocka vill jag skogsviol	Hör hur västanvinden susar
Hösten är kommen	Tre trallande jäntor
Långt bort i skogen	Har du sett herr Kantarell?
Lasse liten	Kungens lilla piga
	Vart ska du gå min lilla flicka
	Nu grönskar det

3. SÅNG- OCH DANSLEKAR

Är det någon som kan *Små grodorna* utantill? Många av oss kan väl också *Bro, bro breja*, *Tre små gummor* och *Vi äro musikanter*?

1. Jag gick mig ut en afton

 Svensk folkmelodi

En av våra mest sjungna sång- och danslekar. Den är bekant för alla både till text och melodi. De första tre verserna kan alla. Ibland sjungs sista raden som: Blott svärmor och prästen kan lossa dessa band, band, band i stället för: Blott döden, blott döden kan lossa dessa band... (i Stockholm är det svärmor på söder!)

2. Små fåglarna i skogen

 Text och musik: Trad.

Av alla våra sång- och danslekar är *Små fåglarna i skogen* den som tycks locka fram enbart glada hågkomster. Den har sjungits och lekts av barn (flickor) i många decennier och är mycket välkänd för de allra flesta.

3. Min hatt den har tre kanter

 Tysk folkmelodi

Melodins tyska original är en tysk folkvisa som ofta går under namnet Karneval i Venedig. Den lär ha upptecknats i Saarland 1886. Det finns många olika textvarianter men i Sverige är den allra mest sjungen som just "Min hatt den har tre kanter".

4. Vi äro musikanter

 Text och musik: Trad.

Vi äro musikanter allt ifrån Skaraborg... Det här är en av våra mest sjungna sång- och danslekar där vi i andra versen också kan dansa åt andra hållet.

5. Tre små gummor

 Text: Anna Maria Roos

En dikt av Anna Maria Roos som publicerades första gången 1909. De tre små gummorna kommer tyvärr aldrig till marknaden i Nora. I dikten blir de blir osams och träter hela dagen och när solen går ner är det för sent att gå till marknaden. En förkortad variant av dikten framfördes 1915 till en traditionell melodi. Det är den som nästan alla kan utantill.

6. Känner du Lotta min vän

 Text och musik: Trad.

En sånglek om Lotta som bor i Fiskaregränd, men som i andra versioner kan bo i Rättvik eller i snart sagt varje litet samhälle i Sverige.

7. Karusellen

 (Jungfru skär) Svensk folkmelodi

Sånglek som upptecknades i Nääs i början av 1900-talet. Sången användes också som signaturmelodi till radioprogrammet Karusellen som startade 1951 med Lennart Hyland som programledare.

8. Små grodorna Text och musik: Trad.

Mycket uppskattad sång- och danslek både vid julgransplundringar och runt midsommarstången. Misstogs under OS i Los Angeles av en del amerikaner för att vara den svenska nationalsången.

9. Skära havre Text och musik: Trad.

Sånglek med flera olika varianter på både text och melodi. Den variant som numera är vanligast är känd i tryck redan 1860. Det finns också en mollvariant av melodin som är äldre.

10. Bro, bro breja Text och musik: Trad.

En mycket gammal danslek, känd sedan 1600-talet, som är spridd över hela Europa i olika varianter. Det är alltså inte otroligt att vi sjunger samma sång över hela landet. Dessutom är det faktiskt två olika melodier som sången består av.

ÄNNU FLER SÅNG- OCH DANSLEKAR...

Anders han var en hurtiger dräng
Aspelöv och lindelöv
Björnen sover
Dacka, dacka rävkall
Denna ringen den ska vandra
Det brinner en eld
Domaredansen
Du tycker du är vacker
Flickorna de små
Hej tomtegubbar
Hoppe hoppe hare
Höga berg och djupa dalar
Imse vimse spindel
Jag satte glasögon på min näsa
I ett hus vid skogens slut
Julpolska
Klara solen
Kom lilla flicka, valsa me' mej
Lunka på

Morsgrisar är vi allihopa
Nu ha vi ljus
Nu ska vi skörda linet
Nu är det jul igen
Och jungfrun hon går i dansen
Opp och hoppa stå ej och dra dej!
Prästens lilla kråka
Ritsch ratsch filibombombom
Räven raskar över isen
Sju vackra flickor i en ring
Så gå vi runt om ett enerissnår
Tjuv och tjuv det ska du heta
Törnrosa
Udden står och sover
Uppå källarbacken
Vi ska ställa till en roliger dans
Vi komma ifrån Ria-ra
Vi äro musikanter
Viljen I veta
Väva vadmal

4. UR FOLKDJUPET...

Det finns ett stort antal visor som är allmänt sjungna över hela landet. Det är visor som vi ofta inte tänker på att vi kan, men det gör vi. Många gånger har dessa snapsvisor, fräcka och burleska visor inte ansetts tillräckligt fina för att få plats i visböckerna. De har helt enkelt fått förlita sig till muntlig tradition - och det har gått ganska bra!

1. Ja, må han leva Text och musik: trad.

*Venus, Minerva, Mars bland de djarva
han som med trummor och döden går på...*

Melodin till *Ja, må han leva* är faktiskt så gammal att Carl Michael Bellman har använt den till två av sina texter. *Venus, Minerva* klarar vi kanske inte av, men *Ja må han leva* borde vi väl kunna sjunga tillsammans?

2. Gubben Noak Text och musik: Carl Michael Bellman

Gubben Noak är en melodi som hängt med sedan 1766 - i 250 år. Sången ingår i Fredmans sånger som nummer 35. Ursprungligen en bibelparodisk dryckesvisa som i barntraditionen fått många olika texter under åren.

3. Helan går Text och musik: trad.

Klassisk dryckesvisa vars melodi möjligen kan härledas till en trumpetsignal. Melodin har också använts i operetten *Modehandlerskan* av Franz Berwald som framfördes i Stockholm 1845. Utöver detta har visan sjungits i otaliga filmer och teaterföreställningar - och inte minst - i festlokaler, verandor, lägenheter och trädgårdar.

4. Halta Lottas krog Text och musik: trad.

Halta Lottas krog finns sällan med i visböcker. Dels anses den säkert vara vulgär och dels kan alla den ändå! Melodin är amerikansk och har en mycket spännande historia, som vi inte hinner gå in på här, tyvärr. Jo, lite hinner vi nog med: John Browns body heter den på amerikanska. Den handlar om upprorsmannen John Brown som kapade Harpers Ferry i sin kamp mot slaveriet. Han misslyckades, togs till fånga och blev till slut hängd. Men, som det står i texten, *His soul goes marching on!*

5. Hej tomtegubbar! Text och musik: trad.

Melodin har använts sedan 1800-talet som en danslek, men då under namnet *Nigarepolskan*. Texten skulle mycket väl kunna bygga på ett stycke i bibelns *Predikaren*. Hur som helst är sången mycket populär - och lätt att skriva egna texter till. Det finns många olika varianter!

6. Fia Jansson Text och musik: Emil Norlander

Känner Ni Fia Jansson, som bor uppå söder?

Ingen av kvinna född kan ha undgått den här slagdängan som hunnit bli över hundra år gammal vid det här laget. Melodin är faktiskt ännu äldre. Den är hämtad från en spansk balett som uppfördes 1836.

7. Måndag gör jag ingenting Text och musik: trad.

Måndag gör jag ingenting... är avsedd att vara en smådevisa riktad mot vissa gesäller (hantverkslärlingar) som enligt elaka tungor inte lade två strån i kors... Melodin bygger på en skabrös folkslig visa som heter *Rullan går* och den har också använts av Emil Norlander i hans kuplett *Kovan går*.

8. Jag är en liten undulat Text: trad. Musik Jules Sylvain

Den bästa uppskattning en melodi kan få är nog att den används till andra texter än den var avsedd för. Alltså: Hatten av för *Jules Sylvain* och hans melodi till *Med en enkel tulipan* som i det här fallet har blivit till en liten undulat.

9. Tycker du om mej? Text och musik: trad.

Tycker du om mej? Ja, det gör jag! En dansvisa som många kan sjunga med i. Med lite hjälp i versinledningarna brukar det gå bra att minnas åtminstone fyra verser, ibland ännu fler!

10. Min far han har... Text och musik: trad.

Möjligen är den här sången på väg ut ur folkdjupet. Melodin är hämtad från Gökvalsen, men små odågor över hela landet har i decennier sjungit texten: *Min far han har en halvliter brännvin kvar, min mor hon tror att hon ska få nya skor.* (Eller någon annan rolig variant)

ÄNNU FLER SÅNGER UR FOLKDJUPET...

August och Lotta

Motorcykeln

Turalleri

Sjungom studentens lyckliga dag

Arbetets söner

Det var i vår ungdoms fagraste vår

Tjo litta litta tjo litta lej

Här kommer lilla Ludde

Det var på EPA vi mötte varandra

Du ska få min gamla kortlek

Vi lossa sand...

Bagar Bengtsson han är död...

Uppå våran gård...

Under Paris broar...

Kiss i sängen och ha det bra

5. PSALMER OCH ÄNDLIGA VISOR

Äldre generationers skolbarn fick traggla med att lära sig psalmverser utantill. Då fick man ställa sig upp vid sin bänk och läsa upp psalmen inför hela klassen. Väckelserörelsens sånger kom senare med lite muntrare melodier.

1. Tryggare kan ingen vara Text och musik: Lina Sandell 1856

Melodin är en variant på en tysk folkmelodi, men texten är *Lina Sandells* egen. Förr i tiden lärde sig alla barn den här sången utantill - i skolan eller i söndagsskolan. Första versen kommer alla ihåg, många kan mycket mer!

2. Blott en dag Text: Lina Sandell 1865 Musik: O. Ahnfeldt 1872

Blott en dag, ett ögonblick i sänder, vilken tröst evad som kommer på! Nästan alla har någon slags relation till Blott en dag. Det är psalm nr. 249 i Svenska Psalmboken. Många kan också stora delar av texten utantill.

3. Bred dina vida vingar Text och musik: Lina Sandell 1856

Melodin är en variant på en tysk folkmelodi, men texten är *Lina Sandells* egen. Förr i tiden lärde sig alla barn den här sången utantill - i skolan eller i söndagsskolan. Första versen kommer alla ihåg, många kan mycket mer!

4. Pärleporten Text och musik: Alfred Dulin Sv.text: F.A. Bloom 1917

En väckelsepsalm som blivit mycket populär över hela landet.

5. Gyllne morgon Text och musik: Georg Flodén 1917

Gyllne morgon trycktes första gången i sånghäftet "Klocktoner" som kom ut i USA 1917. Den har blivit mycket sjungen både i och utanför frikyrkorörelsen. Det är en lättsjungen melodi med en refräng som många tagit till sitt hjärta.

6. Barnatro Text och musik: Ejnar Westling ca 1920

Har du kvar din barnatro? Lapp-Lisa (Anna-Lisa Öst) sjöng in sången 1936 och den träffade uppenbarligen rätt i den svenska folksjälen. Många kan både refrängen och flera av verserna fortfarande. Sången har en viss kultstatus och har blivit inspelad på skiva av både Jailbird Singers och Black Ingvars.

7. Bereden väg för Herran Text: Frans Michael Franzén 1812 Musik: Tysk folkmelodi

Välbekant adventspalm som sjungits av generationer av svenskar under åren. Den finns med i den svenska psalmboken som psalm 103. På senare år har även en folklig koralmelodi börjat användas till Franzéns text.

8. Stilla natt Text: J Mohr 1818, O. Mannström 1915 Musik: Franz Gruber 1818

Stilla natt skapades av kantorn Franz Gruber och hjälpprästen Joseph Mohr i kyrkan i Oberndorf bei Salzburg år 1818. I den svenska psalmboken har den nummer 114, men den har också blivit översatt till många andra språk.

9. Härlig är jorden Text: Ingemann 1850, Bååth-Holmberg 1884 Musik: Schlesisk folkvisa
Härlig är jorden, psalm 297 i psalmboken, är en av våra mest sjungna psalmer, ofta använd vid begravningsgudstjänster.

10. Den blomstertid nu kommer Text: Israel Kolmodin 1694 Musik: Svensk folkmelodi
Psalm 199 i vår svenska psalmbok inleds med de älskade orden *Den blomstertid nu kommer...* Inte tänker vi väl på att den är flera hundra år gammal när vi själva, våra barn eller barnbarn sjunger den tillsammans på skolavslutningarna?

ÄNNU FLER PSALMER OCH ÄNDLIGA VISOR...

De komma från öst och väst
Det strålar en stjärna...
Det är en ros utsprungen
Där rosor aldrig dör
En såningsman går
En vänlig grönskas rika dräkt
Fädernas kyrka
Gläd dig, du Kristi brud
Gläns över sjö och strand
Guldgrävarsången
Gå, Sion din konung att möta
Hosianna
Jag har hört om en stad ovan molnen
Jag har i himlen en vän så god
Jag lyfter ögat mot himmelen
Klippa, du som brast för mig
Långt bortom rymder vida

Låt mig få höra om Jesus
Löftena kunna ej svika
Närmare, Gud, till dig
O, du saliga
O, store Gud
O, hur saligt att få vandra
Ovan där
O, sällhet stor
Sorgen och glädjen
Tack, min Gud, för vad som varit
Tänka att få vakna
Var inte rädd
Var jag går i skogar berg och dalar
Vilken vän vi har i Jesus
Vår Gud är oss en väldig borg
Är du glad av hjärtat nöjd?

6. 1920-TALET

Det fina med schlager är inte bara att de är lättsjungna och ofta försedda med glada refränger som många kommer ihåg. Dessutom går de nästan alltid att datera till ett bestämt år. - Lambeth Walk? Ja, det var 1938, det minns jag särskilt, för då kom jag till Stockholm, och då skulle alla dansa Lambeth Walk!

1. Kostervalsen Text: Göran Svenning Musik: David Hellström 1913

Sången hette först *Nya Fiskarevalsens*, men namnet godkändes inte och i stället fastnade man för *Kostervalsen*. Det finns ingen svensk över 70 år som inte kan både första versen och refrängen utantill! Prova får Ni se!

2. En sjöman älskar havets våg Text och musik: Ossian Limborg 1875

En av våra mest sjungna sånger - ofta är den sjungen som allsång. Här är det första versen och refrängen som vi kan bäst. Sången slog igenom i Allsång på Skansen med Sven Lilja i slutet på 1930-talet.

3. Dansen går på Svinnsta skär Text och musik: Gideon Wahlberg 1928

Svinta skär ligger i Bråviken utanför Norrköping. Det var den här ön som fick ge namn åt visans Svinnsta skär. En av våra mest sjunga allsånger där de flesta kan både första versen och refrängen utantill!

4. Skärgårdsflirt Text: N.G.Granath Musik: Jules Sylvain 1928

Titeln *Skärgårdsflirt* är nog obekant för de allra flesta, men refrängen: *Dansen går på alla bryggorna, och alla myggorna är med...* är desto mer känd. Sången är utformad som ett brev från mannen i skärgården till hans fästmö i Stockholm.

5. Svarta Rudolf Text: Erik Axel Karlfeldt Musik: Robert Norrby 1920

Dikten *Svarta Rudolf* är skriven av Erik Axel Karlfeldt. Den publicerades i tidningen Strix som gjort ett specialnummer med anledning av Albert Engströms 40-årsdag. Trots att den inte heller i visans form innehåller någon refräng är det många som är mycket bekanta med stora delar av texten!

6. Hälsa dem därhemma Text: L. Brandstrup / CH. Bengtsson och Musik: E. Worsing 1925

Hälsa dem därhemma sjöngs in på skiva av bland andra Hilmer Borgeling och Harry Brandelius. Sången blev mycket populär. ”Alla” kan refrängen och många kan också den första versen. Det här är en riktig pärla!

7. Flickorna i Småland Text: Karl Williams Musik: Fridolf Lundberg 1912

Sången *Flickorna i Småland* bygger på en verklig händelse. Karl Williams skrev sin berömda text: På lingsonröda tuvor och på villande mo... efter det att hans cykel gått sönder. Då såg han tre flickor komma trallande över ljunghedarna vid Sunnerbo ryar. Den första versen och refrängen är mycket välbekanta för de allra flesta!

8. Barndomshemmet Text: Paul Dreiser / Karl Ewert Musik: Paul Dreiser 1914

I original heter sången *On the Banks of the Wabash*. Texten är mycket sjungen - och mycket älskad. De flesta kan sjunga med i både vers och refräng. Många artister har sjungit in Barndomshemmet, men *Ernst Rolf* var först!

9. Tess lördan Text: Jeremias i Tröstlösa (Levi Rickson) Musik: Gunnar Richnau 1909

I original innehåller dikten bara två verser med refräng. Versen behöver nog de flesta lite hjälp med - men refrängen kan alla: *Trallallallallalej, då tänker jag på dej!*
I andra refrängen kan orden ändras till: *Trallallallallalej, då dansar jag med dej!*
Om man är på det humöret...

10. Axel Öman Text: Valdemar Dahlquist Musik: Fred Winter 1922

Nästan alla känner till att *Axel Öman var en sjöman* med mössan käckt på svaj. Den första versen och refrängen kan alla utantill! Originaltiteln är *Skepp som mötas*.

ÄNNU FLER SÅNGER FRÅN 1920-TALET...

Båklandets vackra Maja, 1905
Amanda Lundbom, 1909
Arholmavalsen, 1913
Putte, du är min ögonsten, 1913
Barndomshemmet, 1914
Hässelbysteppen, 1914
Där björkarna susa, 1916
Gökvalsen, 1918
Elektricitetsvisan, 1919
I min blommiga blå krinolin, 1919
Jungman Jansson 1917
Frida i vårstädningen, 1922
Jazzgossen, 1922
Fem smutsiga små fingrar, 1923
Lilla Frida och jag, 1924
Polkan går, 1925
Man borde inte sova, 1925

Bor du hemma hos din mamma, 1926
Jag är ute när gumman min är inne, 1926
Anna, du kan väl stanna, 1927
Det gör gumman me', 1927
Vintergatan, 1927
Flygarvalsen, 1927
Det är kvinnan bakom allt, 1927
När bröllopsklockor ringa, 1928
Jungfrun på Jungfrusund, 1928
Sista man på skansen, 1928
Som varje liten pärla, 1929
Säg det i toner, 1929
Inte gör det mej nåt
När det våras ibland bergen, 1929
Kom till smörgåsbordet, 1929
Lyckan, 1929

7. 1930-TÅLET

Efter det första världskrigets slut var parollen: Aldrig mera krig!
Det höll till 1939 när det andra världskriget bröt ut. 1930-talet var ett mörkt decennium för de allra flesta med låg levnadsstandard och hög arbetslöshet. Men - melodierna som sjöngs och spelades på grammofon var ofta muntra!

1. **Se, farfar dansar gammal vals** Text och musik: T. Andy - E. Larsson - D. Dennie 1932

Det här blev Ernst Rolfs sista stora schlager, men verserna är inte mycket sjungna. I refrängerna skiftar orden lite, det var inte helt ovanligt vid den här tiden.

2. **Lambeth Walk** Text: D.Furber (Svensk text: Kar de Mumma) Musik: Noel Gay 1938

Lambeth Walk var namnet på en gata i stadsdelen Lambeth i södra London. Men Lambeth Walk är också en sång och en dans som lanserades i musikalen *Me and my Girl* 1938. Både sången och dansen blev snabbt en världssuccéer. Den svenska texten skrevs av Kar de Mumma. Ska vi försöka oss på en Lambeth Walk?

3. **Flicka från Backafall** Text: Gabriel Jönsson Musik: Gunnar Turesson 1936

Flicka från Backafall, briggen Tre Bröder kryssar i kväll i Karibiska sjön....
Gabriel Jönssons dikt heter i original *Vid vakten*. Den har lockat många tonsättare, men det är Gunnar Turessons melodi från 1936 som alla kan.

4. **Med en enkel tulipan** Text: Sven Paddock Musik: Jules Sylvain 1938

*Med en enkel tulipan uppå bemärkelsedan
jag har den äran, jag har den äran att gratulera!*

Med stor hjälp av Harry Brandelius legendariska inspelning från 1938 ingår den här sången i vår gemensamma sångskatt. Verserna är på god väg att bli bortglömda, men refrängen lever vidare genom generationerna.

5. **Lyckan** Text och musik: Martin Koch 1936

*Så tar jag dig till brud i vår, för långa rika kärleksår
ty lyckan kommer lyckan går, den som du älskar lyckan får...*

Refrängen till Martin Kochs visa *Lyckan* kan nog de flesta sjunga med i. Många kan säkert versen också?

6. **Två små fåglar på en gren** Text: Åke Söderblom/Sven Paddock Musik: Fryman 1934

John-Wilhelm Hagberg sjöng in *Två små fåglar på en gren* i oktober, 1934. Versen börjar så här: *Med varann gick vi hand i hand på ett månskenssvärmeri,
ty det påstås att just en månskensnatt finns det romantik uti...*
Versen är det kanske lite värre med, men refrängen klarar vi väl av tillsammans?

7. Köp hjärtan Text: S.S. Wilson Musik: Jules Sylvain 1931

Köp hjärtan är skriven i en tid när en trådlös telefon var något helt otänkbart. Det är en mycket fyndig text som så här många år senare känns som ett tidsdokument. De allra flesta känner nog också igen sångens inledning:

Världen är full av brustna hjärtan....

Sången blev en stor schlager med hjälp av *Ulla Billquists* inspelning 1931.

8. Kan du vissla, Johanna? Text: Åke Söderblom Musik: Sten Axelson 1932

Det här är en schlagerlåt vars refräng nästan alla kan sjunga med i. Den har också givit upphov till både en film och en bok med samma namn. Många hade en "Vissel-Johanna" - som visslade muntert strax innan kaffet kokade över...

9. Gamla Stan Text: Gideon Wahlberg Musik: Erik Bauman 1934

O, Gamla Stan, hur du tjuvar mig med dina gränder...

Den här sången förekom i filmen *Flickorna från Gamla Stan* från 1934.

Vem som sjöng den? Ja, inte kom han från Gamla Stan i Stockholm i alla fall!

Nej, han var skåning och hette förstås Edvard Persson.

10. Fritiof och Carmencita Text och musik: Evert Taube 1937

Samborombon en liten by förutan gata....

Evert Taubes visor innehåller sällan några refränger som lätt fastnar i minnet.

Ofta är det berättelser som är så beskrivande att många fortfarande minns i stort sett hela texten. Fritiof och Carmencita är kanske det bästa exemplet?

ÄNNU FLER SÅNGER FRÅN 1930-TALET...

Det är våren, 1930

Titta in i min lilla kajuta, 1930

När en stjärna från himlen faller, 1930

Får jag låna nyckeln, Ann-Marie? 1930

Det ordnar sig alltid, 1932

Det sker blott en gång, 1932

Tangokavaljeren, 1932

Waxholm Ettan, 1932

Jag kommer i kväll under balkongen, 1932

En natt på Ancora bar, 1933

När tvenne hjärtan slår samma slag, 1933

Håll takten spelemän, 1933

Den gamla spinnrocken, 1934

I en grönmålad båt, 1934

Öppna ditt fönster, 1934

Trolljazzen, 1934

Capri, 1934

Gamle svarten, 1935

Två solröda segel, 1936

Nu ska vi vara snälla, 1936

Den gamla moraklockan, 1937

Nu ska vi opp, opp, opp, 1937

Klart till drabbning, 1938

Lili Marleen, 1938

Det är den stora kärleken, 1938

Jag har en liten melodi, 1939

Kalle på Spången, 1939

Jag vet ett litet hotell, 1939

Lite grann från ovan, 1939

8. 1940-TÅLET

1940-talet var en orolig tid med kalla vintrar, ransoneringskort, matköer och varubrist. Musikaliskt var decenniet rikt med visor av Evert Taube, Ulf Peder Olrog och Lasse Dahlquist. 1945 kom freden och allt började att ljusna igen.

1. Brännö brygga Text och musik: Lasse Dahlquist 1941

Kors vad det vimlar av segel idag... *Brännö brygga* är allmänt sjungen som allsång under många år. Det är en lång berättande text där många kan sjunga med - med lite hjälp här och där.

2. Oh boy, oh boy, oh boy Text och musik: Lasse Dahlquist 1946

Engelska flottan har siktats vid Vinga... Här brukar refrängen gå bra att sjunga med i. Versen är lite värre, men att Ada legat i papiljotter i natt och att Beda köpt sig en klänning där prislappen sitter kvar - det glömmar man inte i första taget!

3. Maj på Malö Text och musik: Evert Taube 1943

Maj på Malö är en av få visor av Evert Taube som innehåller en refräng. Ofta brukar Taubes visor vara berättelser utan återkommande textinslag. Verserna är det inte så många som minns, men refrängen är nog välbekant för de allra flesta.

4. Sjösala vals Text och musik: Evert Taube 1941

*Rönnerdahl han skuttar med ett skratt ur sin säng
solen står på Orrberget, sunnanvind brusar....*

Sjösala vals är en av Evert Taubes mest sjungna och älskade visor. Många av oss kan säkert flera verser utantill, och inte minst de återkommande raderna:

*Se, så många blommor som redan slagit ut på ängen;
gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol!*

5. Två små röda rosor Text: Karl Ewert Musik: Stephan Weiss 1942

Två små röda rosor är en sång som till sin form nästan lika gärna kunde varit en novell. Det är en hel berättelse utan refräng. Den sjöngs in av Ernst Rolf 1923, men de flesta förknippar nog sången med Anders Börje och hans inspelning från 1942. Det mesta i texten är välbekant. Slutraderna: *Men om nu rätt ska vara rätt, så stick i min bukett - två små röda rosor..* kan alla!

6. Beatrice-Aurore Text. Harriet Löwenhjelm Musik: Hjalmar Casserman 1941

I Gamla Stan, vid Kornhamnstorg, i Hallbecks antikvariat...kommer ni ihåg vilken flicka den här visan handlar om? Ja, visst är det Beatrice-Aurore. Visan har under åren sjungits in på skiva av många artister bl.a. Hootenanny Singers. Många känner med glädje igen den här sången och tillsammans tror jag nog att vi kan klara av hela sången, eller vad tror ni?

7. Bullfest Text och musik: Ulf Peder Olrog 1949

Klappa takten alla bagarbarn, bullfest, bullfest hela dan!

Det var under 1940-talet som de flesta av Ulf Peder Olrogs melodier kom till.

Bullfest från 1949 är glad, klämmig och lite giftig i tonen, en äkta Olrog-melodi!

Hela texten brukar vi inte kunna sjunga utantill, men ordet ”bullfest” dyker ju upp då och då i texten.....

8. Den flickan ska bära mitt efternamn

Irving Berlin Svensk text: Gösta Bernhard/Stig Bergendorff 1946

Dags att bli lite romantiska! I musikalen Annie Get Your Gun förekommer sången *The Girl That I Marry*. På svenska har det blivit: *Den flickan ska bära mitt efternamn*. Både text och melodi brukar vara bekanta för de flesta!

9. Schottis på Valhall Text och musik: Ulf Peder Olrog 1945

Opp och hoppa Tor! Slå på trumman bror...

I Ulf Peder Olrogs visor dansar de nordiska gudarna inta bara rumba i Balders hage. När andan faller på dansar de också schottis på Valhall. I den här visan får vi träffa många gamla gudar: Tor och Oden förstås, men dessutom Fröja, Balder, Idun, Höder och Heimdal. Inte illa!

10. Min älskling Text och musik: Evert Taube 1943

Min älskling, du är som en ros, en nyutsprungnen skär...

Evert Taube gjorde en egen tolkning av Robert Burns (1759-1796) dikt *My love is like a red, red rose* och hans visa blev snabbt mycket omtyckt. Många kan hela sången utantill.

ÄNNU FLER SÅNGER FRÅN 1940-TALET...

Jag har bott vid en landsväg, 1940

Med dig i mina armar, 1940

Säg det med ett leende, 1940

Vårat gäng, 1940

Min soldat, 1940

Midsommarblomster, 1940

Det kommer en vår, 1940

Bohus bataljon, 1941

Rumba i Balders hage, 1941

Swing it magistern!, 1941

Får jag lämna några blommor, 1942

Godnattvalsens, 1942

Världen är full av violer, 1943

Den vackraste visan, 1944

Gå upp och pröva dina vingar, 1943

En månskenspromenad, 1943

Nordsjön, 1944

Under takåsarna i Paris, 1944

Samling vid pumpen, 1945

Blomman, 1945

Violen från Flen, 1945

En prästkrage i min hand, 1946

Luffarevisa, 1946

Per Olssons bonnagård, 1946

Konvaljens avsked, 1946

Visa vid midsommartid, 1946

Ungmönen på Kärringön, 1947

Konserverad gröt, 1948

9. 1950-TALET

1950-talet innebar en utbyggnad av det välfärdssystem som påbörjats på 1920-talet. Tre veckors semester, allmän sjukförsäkring och Enhetskola genomfördes tillsammans med flera andra reformer. Motboken avskaffades 1955 och vi fick TV 1956. Många trevliga melodier hördes från radion!

1. En gång jag seglar i hamn Text och musik: Stig Olin 1953

Sången är skriven av Stig Olin (pappa till Mats och Lena Olin). Den blev så populär att många fortfarande kan hela sången utantill - med lite hjälp åtminstone.

3. Flottarkärlek Text och musik: Hugo Lindh 1952

Av alla succéartade genombrott vi varit med om är nog Gösta "Snoddas" Nordgrens framträdande med *Flottarkärlek* i Lennart Hylands radioprogram Karusellen det allra största! Det ägde rum den 26 januari 1952, men redan 1948 hade faktiskt Harry Brandelius sjungit in *Flottarkärlek*, med haderian och allt....

4. Que sera sera Text: Raymond Evans Musik: Jay Livingstone 1956

Que sera sera sjöngs av Doris Day i Hitchcocks film Mannen som visste för mycket. Den fick till och med en Oscar för årets bästa filmmelodi 1956. På svenska har den sjungits in på skiva av både Lily Berglund och Towa Carson.

5. Torparvisa Text och musik: Gunde Johansson 1952

Torparvisa skrev *Gunde Johansson* till sin mors 50-årsdag 1948. Fyra år senare spelade han in den på skiva och det blev en omedelbar succé. Det är många verser på *Torparvisan* och refrängerna ändras lite grann här och där. Ändå kan säkert alla sjunga med i refrängen, eller hur?

6. Jag ska måla hela världen Text: Britt-Marie Toje Musik: Joss Toje 1952

*Jag ska måla hela världen lilla mamma, full av solsken varje dag.
Att det regnar och är grått det gör detsamma,
du ska solsken i ditt fönster ändå ha....*

Det är inte särskilt många sånger skrivna om pappa. I gengäld finns det en hel del som handlar om mamma. Den här sången från början av 1950-talet är säkert välbekant för både mammor och andra!

7. Ann-Caroline Text: Åke Gerhard Musik: Leon Landgren 1955

Det var *Thory Bernhards* som sjöng in *Ann-Caroline* i mitten av 1950-talet. Det här var bara en i raden av skivsuccéer från henne. Många minns säkert *Vildandens sång*, *Mjölharens Irène* och *Fammen full utav solsken* också.

8. Tulpaner från Amsterdam Text: Rolf Arnie Musik: Gösta Rybrandt 1958

Tulpaner från Amsterdam blev en mycket omtyckt sång i slutet av 1950-talet. Den spelades in på skiva av både Lasse Lönndahl och Alice Babs. Verserna kan inte många, men refrängen kan alla!

9. Dagny Text och musik: Owe Thörnqvist 1958

Inte visste vi vad kärlek var förrn's lilla Dagny kom till stan... Det här är en melodi som många kan sjunga med i. Om man inte riktigt minns alla verser kan man i alla fall klämma i ordentligt i refrängen! Andra landsplågor från Owe Thörnqvist är *Titta, titta*, *Alptoppens ros*, *Loppan* och *Varm korv boogie*.

10. Nu tändas åter ljusen Text och musik: Per Martin Hamberg 1959

Under pseudonymen Eric Decker skrev Per Martin Hamberg sången *Nu tändas åter ljusen i min lilla stad* om sin hemstad Östersund redan 1944. Sången fick sitt genombrott genom Gunnar Wiklunds inspelning 1959. Verserna är okända för de allra flesta, men refrängen väcker minnen hos många.

ÄNNU FLER SÅNGER FRÅN 1950-TALET...

Kokosnöten, 1950	Titta, titta, 1956
Jag ska ta morfar med mej ut i kväll, 1950	Albin och Pia, 1957
Gräsänklingsblues, 1951	Okända djur, 1957
Gärdebylåten, 1951	Jag står här på ett torg, 1957
Högt uppe på berget, 1951	Naturbarn, 1957
Rudolf med röda mulen, 1951	Roslagsvår, 1957
Små nära ting, 1951	Den som glad är, 1958
Titta jag flyger, 1951	Gungeligung, 1958
Sommar, sommar, sommar, 1952	Vi hänger me', 1958
På söndag, 1953	Piccolissima serenata, 1958
Valpen i fönstret, 1953	Flickor bak i bilen, 1959
Mjönarens Irène, 1954	Klas-Göran, 1959
Sjung och le, 1954	Jazzbacillen, 1959
Den glade vandraren, 1954	Vid foten av fjället, 1959
Famnen full utav solsken, 1954	Gun från Dragarbrunn, 1959
Filosofisk dixieland, 1955	Augustin, 1959
Rumba i Engelska parken, 1955	Gotländsk sommarnatt, 1959
Viktoria, Viktoria, 1955	Det gåtfulla folket, 1959
Aftonklockor, 1956	Mitt eget land, 1959
Anders och Britta, 1956	Storfiskarvals, 1959
Rosenkyssar, 1956	Varm korv boogie, 1959

10. 1960-TÅLET

På hösten 1964 gav sig en trio artister ut på en Sverigeturné med egna och andras visor. Det var Cornelis Vreeswijk, Fred Åkerström och Ann-Louise Hansson som i och med detta startade en helt ny visvåg i landet. Efterdyningarna är ännu kännbara många år senare. I natt jag drömde, Jag hade en gång en båt och Brev från kolonien är tre sånger som många fortfarande ler igenkännande åt.

1. I natt jag drömde Text och musik: Ed Mc Curdy, svensk text: Cornelis Vreeswijk 1965

Det är inte många sånger som kan sjungas utantill av både unga och gamla!
Med lite hjälp här och där kan de allra flesta sjunga med i Cornelis Vreeswijks översättning av *Last night I had the strangest dream!*

2. Sakta vi gå genom stan Svensk text: Beppe Wolgers 1961

Walking my baby back home blev med Beppe Wolgers hjälp till *Sakta vi gå genom stan*. Monica Zetterlund gjorde så en inspelning av sången som kom att bli mycket spelad i radion - och mycket älskad.

3. Sån't är livet Text och musik: Bill Cook svensk text: Stikkan Andersson 1961

Anita Lindblom spelade in *Sån't är livet* som blev henne största hit. I original heter sången *You can have him*. Verserna kanske inte alla minns, men refrängen har nog ingen undgått.

4. Jag hade en gång en båt Folkmelodi Svensk text: Cornelis Vreeswijk 1966

Originalen till sången kallas Sloop John B och är en folkmelodi från Bahamas. Den sjöngs in på skiva av bland andra The Beach Boys. Cornelis Vreeswijk skrev den svenska texten som blev mycket populär. För den som just hade lärt sig spela gitarr på 1960-talet var den här sången ett måste.

5. Visa vid vindens ängar Text och musik: Mats Paulson 1966

Det är inte ofta det fladdrar till i en tyllgardin i visorna, men i den här älskade visan av Mats Paulson fladdrar det faktiskt till. Med lite hjälp kan många sjunga med i textens båda verser.

6. Min gitarr Text: Thore Skogman 1964

Ursprungligen är det här en religiös visa som *Lapp-Lisa* framträdde med. Då hette den *Guldgrävarsången* och handlade inte alls om en gitarr utan om att bli frälst. Thore Skogman lär ha skrivit texten till *Min gitarr* på en kvart - och så kan det säkert vara. I vilket fall som helst blev den en stor succé när Sven Ingvars sjöng in den.

7. Man ska leva för varandra Text och musik: Bengt Sundström 1969

Trio me' Bumba bildades på söder i Stockholm redan 1957. *Man ska leva för varandra* är säkerligen deras mest kända inspelning. Den har spelats mycket på radio och på trions turneér. Sången är mycket önskad och älskad av många människor över hela landet.

8. Jag tror på sommaren Text och musik: Stig Olin 1967

Sommaren 1967 låg Mats Olin etta på Svensktoppen i tolv veckor med sin pappas sång *Jag tror på sommaren*. Som vanligt är det refrängen som alla minns och kan sjunga med i.

9. Vi ska gå hand i hand Text och musik: Roloff/Hee Svensk text: Bert Sundström 1967

Det här är en tysk melodi som i original heter *Dunja, du*. Med Bert Sundströms svenska text låg Gunnar Wiklund på Svensktoppen i tjugo veckor. Det här är en mycket omtyckt sång som många har en personlig relation till.

10. Teddybjörnen Fredriksson Text och musik: Lasse Berghagen 1969

Den riktiga Teddybjörnen Fredriksson kan beskådas i en monter på Leksaksmuseet i Stockholm. Visan om Lasse Berghagens teddybjörn får ständigt ny publik och kommer med stor sannolikhet att leva länge i vårt kollektiva minne.

ÄNNU FLER SÅNGER FRÅN 1960-TALET...

Tunna skivor, 1960	Om maskros och tjärdoft, 1964
Loppan, 1960	Säj inte nej, säg kanske, 1965
Trubbel, 1960	Du är den ende, 1966
April, april, 1961	Kristina från Vilhelmina, 1966
Jämtgubben, 1961	Rosen, 1966
Alptoppens ros, 1961	Ta av dej skorna, 1966
Kära mor, 1961	Vid din sida, 1966
Regniga natt, 1962	Maria Therese, 1967
Sol och vår, 1962	Det som göms i snö, 1968
Överbyvals, 1962	Drömmen om Elin, 1968
Ett litet rött paket, 1963	Mamma är lik sin mamma, 1968
GulliGullan, 1963	Tiotusen röda rosor, 1968
Fröken Fräken, 1964	Här kommer Pippi Långstrump, 1969
Brev från kolonien, 1964	Hönan Agda, 1969

SVEA SVEDBERG

EN LIVSHISTORIA I ORD, BILDER OCH SÅNGER

Svea Eugenia Vilhelmina Svedberg föds till världen den åttonde december 1912, samma år som fartyget Titanic förliser. Hon kommer att tillhöra en generation som får uppleva världskrig och ransonering, men också stora sociala framsteg; folkpension, allmän och lika rösträtt, semester och barnbidrag.

Vi är alla barn av vår tid! Varje generation har sin "egen" musik som väcker både glada och sorgliga minnen. Artister kommer och går: Ernst Rolf – Harry Brandelius – Alice Babs – Lill Babs - Sven Ingvars – Ted Gärdestad – ABBA – Carola - Imperiet – Kent... När kom du själv in i handlingen?

NÄR SEKLET VAR UNGT

När 1900-talet börjar finns det ingen TV, radio eller ens grammofon. Det gick inte att lyssna igen och igen på samma sång som vi kan idag med grammofon, CD och Spotify

För kuplettförfattare gällde det att skapa enkla melodislingor som upprepades ofta. Då kunde melodin fastna i minnet!

En melodi som ”slog” kallades *slagdänga*. Snart myntades begreppet *schlager*, som lever kvar än idag.

Emil Norlander var revykung kring sekelskiftet. Bland hans hundratals kupletter finns: *O, min Carl Gustaf*, *Amanda Lundbom* och *Fia Jansson*.

När det nya seklet inleds är Oscar II kung och Sofia är drottning. Det är en tid av skarpa motsättningar i samhället. Arbetarrörelsen håller på att växa sig stark i sin kamp för rösträtt och åtta timmars arbetsdag.

1900 Premiär för Emil Norlanders revy Den förgyllda lergöken, som bland annat innehåller kupletten Fia Jansson.

1901 Införs den allmänna värnplikten.

1905 Unionen med Norge upplöses. Selma Lagerlöf utkommer med Nils Holgerssons underbara resa, som blir antagen som läsebok i nästan alla skolor två år senare.

1907 Kung Oscar avlider på Stockholms slott den 8 december en ålder av 78 år. Den nye kungen, Gustav V, antar valspråket Med folket för fosterlandet.

1908 Kungliga Dramatiska Teatern i Stockholm invigs. Den första föreställningen är Mäster Olof av August Strindberg, onsdagen den 19 februari.

1909 Allmän rösträtt för män till riksdagens andra kammare. Valrätt tillkommer året efter uppnådd 24 års ålder varje myndig svensk man. Detta under förutsättning att han inte är ställd under konkurs eller tagit emot fattigunderstöd under året. Dessutom måste han ha fullgjort sina värnpliktsövningar och betalt sin skatt.

Storstrejck!

1910 är Sverige ett fattigt land, där kvinnorna fortfarande inte har rösträtt. Det är långt kvar till den välfärd med betald semester, sjukpenning, barnbidrag och bostadsbidrag vi tar som självklar i dag.

Under åren 1914 - 1919 rasar det första världskriget ute i Europa. På slagfälten stupar tusentals män vars unga liv knappt börjat för gas, kulor, och bajonetter. I Ryssland genomför bolsjevikerna en revolution under Lenins ledning. Ministrarna arresteras och den ryske tsaren tvingas abdikera.

Även i Stockholm var det oroligt. I Kungsträdgården blir det stort tumult i september 1910. Tusentals människor blir attackerade av polis med dragna sablar. Teckningen från ett tidigare tillfälle

- 1912 Lyxkryssaren Titanic förliser på sin jungfrufärd.
Olympiska spel i Stockholm på nybyggda Stockholms Stadion
- 1913 Folkpension! Rätt till pension gäller envar svensk man eller kvinna vid varaktig oförmåga till arbete och senast fyllda sextiosju år.
Tango! Den nya sällskapsdansen Tango introduceras i Sverige.
- 1914 Det första världskriget bryter ut.
- 1915 NK öppnar sitt varuhus vid Hamngatan i Stockholm och dansen *One step* slår igenom.
- 1916 Livsmedelsransonering
- 1917 Matköer och hungerkravaller
- 1919 8 timmars arbetsdag!
Fred!

HÄR BÖRJAR HISTORIEN

Det här är *Knut Erik Eugén Svedberg* och *Elsa Vilhelmina Jonsson*. Elsa låter handen vila i knät så att förlovningsringen ska synas ordentligt.

Knut är född på nyårsafton 1883 i Nikolai församling i Stockholm. Vid den här tiden arbetar han som svarvare i sin pappas verkstad. Han svarvar bowlingklot och käglor, men också klädnypor och andra mindre arbeten.

Den femte maj 1908 kommer han att slinta i svarven och kapa av tre fingrar på vänster hand. Det enda goda det medför är att han blir frikallad från det militära året efter.

Elsa är född på söder i Katarina församling den 15/4 1888. Hon arbetar som cigarrarbeterska på Tobaksmonopolet där hon rullar cigarrer åt fint folk.

Själv kommer Elsa från små omständigheter. Enligt de sociala anteckningarna har hon fått tilldelning av skor fyra gånger under åren 1897-1899.

Nu flyttar Knut och Elsa ihop i en lägenhet på Timmermansgatan 20.

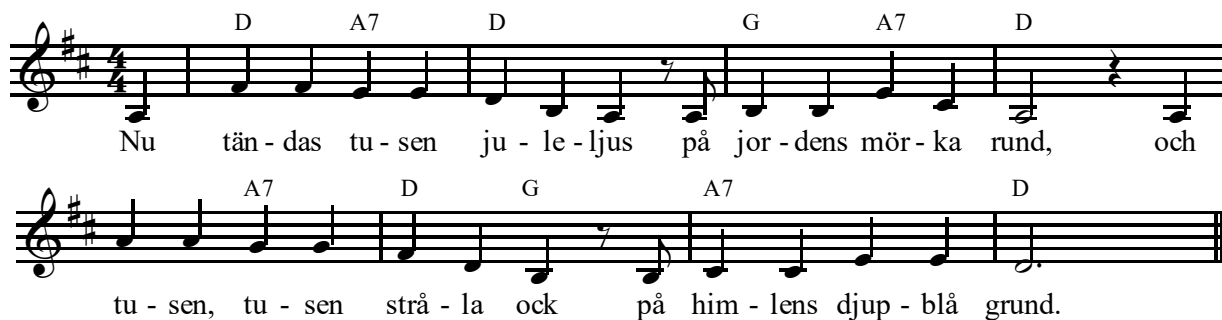

POPULÄRA MELODIER KRING SEKELSKIFTET

1891	Kalle P. På Roines strand	1902	O, min Carl Gustaf
1892	Isabella	1905	Haver Ni sett Karlsson? Konvaljens avsked
1895	Fröken Chic		La Paloma
1897	Kväsarvalsen	1906	Båklandets vackra Maja
1898	Nu tändas tusen juleljus	1908	Spiskroksvalen
1900	Det var dans bort i vägen Fia Jansson Kovan går	1909	Amanda Lundbom Tess lördan

NU TÄNDAS TUSEN JULEJUS

Emmy Köhler

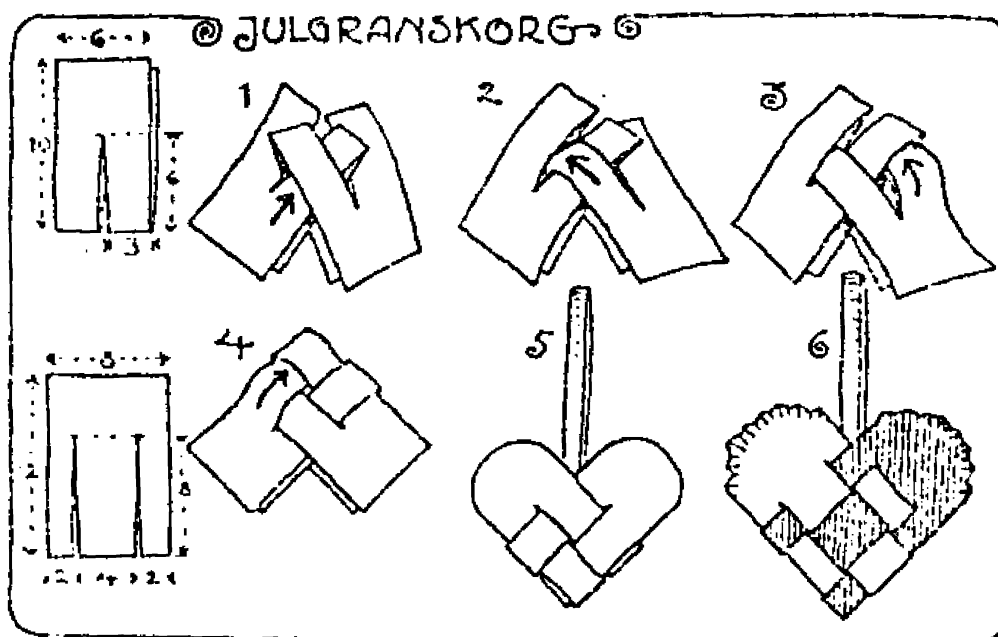
Nu tän - das tu - sen ju - le - ljus på jor - dens mör - ka rund, och
tu - sen, tu - sen strå - la ock på him - lens djup - blå grund.

2. Och över stad och land i kväll går julens glada bud,
att född är Herren Jesus Krist, vår Frälsare och Gud.

3. Du stjärna över Betlehem, o, låt ditt milda ljus
få lysa in med hopp och frid i varje hem och hus.

4. I varje hjärta, armt och mörkt, sänd Du en stråle blid,
en stråle av Guds kärleks ljus i signad juletid!

Emmy Köhler (1858-1925) har skrivit både text och musik till Nu tändas tusen juleljus. Visan publicerades första gången 1899 i jultidningen Korsblomman som gavs ut av Lina Sandell. Nu tändas tusen juleljus finns också med i Den svenska palmboken sedan 1986.

I EN SAL PÅ LASARETTET

I en sal på la - sa - ret - tet, där de vi - ta säng - ar stå låg en
li - ten bröst - sjuk flic - ka, blek och tård med loc - kigt hår.

2. Allas hjärtan vann den lilla
där hon låg så mild och god.
Bar sin smärta utan klagan
med ett barnsligt tålmod.

3. Så en dag hon frågar läkarn,
som vid hennes sida stod:
Får jag komma hem till påsken
till min egen lilla mor?

4. Läkarn svarar då den lilla:
Nej, mitt barn, det får du ej,
men till pingsten kan det hända
du får komma hem till mor.

5. Pingsten kom med gröna björkar
blomsterklädd står mark och äng,
men den lilla, sjuka flickan
låg där ständigt i sin säng.

6. Så på nytt hon frågar läkarn
som vid hennes sida står:
Får jag komma hem till hösten
till min egen lilla mor?

7. Läkarn svarar ej den lilla,
men strök sakta hennes hår,
och med tårar i sitt öga
vänder han sig om och går.

8. Nu hon slumrar uti mulden
sover sött i snövit skrud.
Från sin tåligt burna längtan
har hon farit upp till Gud.

Tuberkulos, lungсот, har varit ett gissel för mänskligheten i flera tusen år. Spår av tuberkulos finns i skelettresterna från yngre stenåldern och hos egyptiska mumier.

I Sverige var tuberkulos den vanligaste dödsorsaken runt förra sekelskiftet. Cirka 12 000 personer avled årligen i sjukdomen. Alltför många dog alltför unga.

1912

Hur gammal tror ni att den
lilla flickan på bilden är?
Kan hon vara 3 – 4 månader?

Svea Eugenia Vilhelmina
Svedberg föddes den åttonde
december 1912.

Bilden måste vara tagen
någon gång på våren 1913.
Det kanske rentav är mamma
Elsas födelsedag, den 15 april?

Elsa hade stora A i sång.
Vilka sånger sjöng hon för
sin dotter?

Kanske sjöng hon *Sov du lilla
vide ung* eller någon annan av
Alice Tegnér's visor? Hennes
vishäften *Sjung med oss
mamma* började ges ut 1895,
så det är inte alls omöjligt.

Så här fint klädd var Svea vid sitt första
besök hos fotografen 1913.

POPULÄRA MELODIER UNDER 1910 - TALET

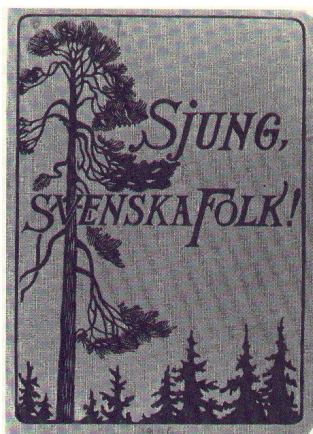
1913	Arholmavalsen	1916	Där björkarna susa
	Kostervalsen	1917	Lägg dina sorger i en gammal säck
	Livet i Finnskogarna		Mitt svärmeri
	Putte, du är min ögonsten		Jungman Jansson
1914	Barndomshemmet		Till min syster
	Hässelbysteppen	1918	Gökvalsens
	Nu är det sommar nu är det sol...		Vid Färjestaden
1915	Från Frisco till Cap	1919	Elektricitetsvisan
	Helgdagskväll i timmerkojan		I min blommiga blå krinolin
	Jag väntar		

ALICE TEGNÉR

Porträtt i olja av Natanael Beskow

Alice Tegnér, 1864 – 1943, har haft ett avgörande inflytande över vår gemensamma sångskatt. Hon satte musik till många olika författares verk, men skrev också egna texter. Totalt blev det mer än 200 sånger! Hennes första vishäfte *Sjung med oss, mamma!* utkom till julen 1892. Häftet innehöll 14 sånger, bland andra *Bä bä vita lamm* och *Borgmästar Munthe*. Under åren 1893 till 1913 följde ytterligare 8 häften.

Sjung svenska folk, under redaktion av Alice Tegnér, gavs ut i en första upplaga 1906. Den kostade då 35 öre i inbunden form.

Det var Samfundet för unison sång som ville verka för “utbredandet af fosterländsk och annan vacker sång bland vuxen ungdom i fabriker, verkstäder, butiker, kaserner o.s.v.”

Till och med den 40:e upplagan hade boken sålts i över 1 miljon exemplar! 1989 trycktes den 41:a upplagan med många nya sånger.

VIDEVISAN

Zacharias Topelius

Alice Tegnér

G Hm Am G

Sov, du lil - la vi - de ung, än så är det vin - ter.

Hm A7 D

Än så so - va björk och ljung, ros och hy - a - cin - ter.

D7 G D7 G

Än så är det långt till vår in - nan rönn i blom - ma står.

E7 Am D7 G

Sov, du lil - la vi - de än så är det vin - ter.

Svea 13 månader med mormor hos fotografen.

G Hm

Solskens öga ser på dig,

Am G

solskens famn dig vaggar.

Hm

Snart blir grönt på skogens stig

A7 D

och var blomma flaggar.

D7 G

Än en liten solskensbön;

D7 G

vide liten blir så grön.

E7 Am

Solskens öga ser dig.

D7 G

Solskens famn dig vaggar.

BRAHMS VAGGSÅNG

Nu i ro slum- ra in lil - la älsk - ling - en min! Ned i
 kud - den dig göm vid den ro - si - ga dröm, tills du väcks, li - la
 vän, näs - ta mor - gon i - gen! Tills du väcks, lil - la vän, näs - ta
 mor - gon i - gen!

När i drömmen du ler visst en ängel du ser
 som i glänsande prakt vid din bädd hålla vakt
 och dig vaggar så tyst, sen ditt öga han kysst
 och dig vaggar så tyst, sen ditt öga han kysst

MOZARTS VAGGSÅNG

Slum- ra så sött lil - la gull, him - len av stjär - nor är full. Al - la så vän - ligt de
 le al - la sin häls - ning dig ge. De runt om dig hål - la vakt,
 smyc - ka din bädd med sin prakt. Mån - gub - ben ock tit - tar in, sov där - för gott vän - nen
 min... Ja, sov gott lil - la vän - nen min!

1917

1917 är det tredje krigsåret ute i Europa. Här hemma är det matköernas och hungerkravallernas år. I Göteborg plundras flera matbutiker och i Norrköping stormar kvinnor bagerier och affärer. I Stockholm blir det också upplopp sedan ett rykte gjort gällande att en butik på söder undanhållit ett parti potatis.

1917 fyller Svea fem år. I födelsedagspresent får hon en docka som hon kommer att älska utan gräns. Dockan, som döps till Britt, blir kanske ersättning för det syskon som Svea aldrig får.

OM JA' FICK 5 ÖRE

Felix Körling

Om pap - pa vil - le ge ja en fem - ö - ring, vet mam - ma, då
 skul - le ja bli så glad, så glad, så glad, då skul - le ja kö - pa så
 myc - ket med det - sam - ma, och ja skul - le kö - pa allt vad ja vill ha.

En docka, en stor, som kan blunda och kan titta,
 med kläder så fina skull' ja' köpa åt ja',
 och gräddkarameller ja' skulle ge åt Britta,
 men hon skulle bjuda ja' när ja' vill ha.

Och mamma skulle få en ny hatt och en ny kapp,
 och ja' skulle ha en muff som Stina har,
 och sen skulle ja' visa alltihop för pappa,
 och ge pappa pengarna som sen va' kvar.

Felix Körling (1864-1937) är vid sidan av Alice Tegnér sin tids mest kände diktare av barnvisor. Han utbildade sig till både kantor och musklärare. Dessutom var han mycket aktiv som körledare.

När Turkiet skulle skaffa sig en ny nationalsång var den blivande kulturministern på besök i Sverige. Här fick han höra en svensk melodi som han fattade tycke för. Han tog melodin med sig hem till Turkiet och den omröstning som skulle fälla avgörandet. Den svenska melodin vann inte, men den kom på tredje plats! Så nära var det att *Tre trallande jantor* blev nya Turkiets nationalsång!

Andra melodier av Felix Körling är: *Den vresige Lasse*, *Wia wua wampa*, *Nej, se det snöar!* *Det var en gång* (*Ett gammalt fult och elakt troll*) och *Tomtegubben som hade snuva*.

VI GÅ ÖVER DAGGSTÄNKTA BERG

Olof Thunman
Edvin Eriksson

Vi gå ö - ver dagg - stänk - ta berg, fäl - le - ra som lå - nat av sma - rag - der - na sin
färg, fäl - le - ra. Och sor - ger ha vi ing - a, vå - ra gla - da vi - sor kling - a när vi
gå ö - ver dagg - stänk - ta berg, fäl - le - ra.

De gamla, de kloka må le, fallera,
vi äro ej förståndiga som de, fallera.
Men vem skulle sjunga
om våren den unga
om vi vore kloka som de, fallera.

O, människor, förglömm er gråt, fallera,
och kommer och följer oss åt, fallera.
Si fjärran vi gånga
att solskenet fånga.
Ja, kommer och följer oss åt, fallera.

Så gladeligt hand uti hand, fallera,
nu gå vi till fågel Fenix' land, fallera.
Till det sagoland som skiner
av kristaller och rubiner.
Nu gå vi till fågel Fenix' land, fallera.

Ursprungligen lyder texten:

*Vi gå över daggstänkta berg, berg, berg
som lånat av smaragderna sin färg, färg, färg...*

En annan version av texten har sjungits på många skolgårdar.

I värsta fall också under sånglektionerna:

Vi gå över blodstänkta golv, falukorv
där spöken dansa hambo klockan tolv, falukorv,
och skolan ska vi spränga
och magistern ska vi hänga,
när vi gå över blodstänkta golv, falukorv!

1920 - EVERT TAUBE!

1920 är det fred i Europa igen. Samma år får Sverige sin första socialdemokratiska regering med Hjalmar Branting som statsminister. Året efter införs allmän och lika rösträtt, dödsstraffet avskaffas och Branting får mottaga Nobels Fredspris.

Folkskolestadgan hade införts redan 1842. Syftet var att alla svenska barn skulle få en likvärdig och god skolgång med utbildade lärare. Det hade varit lite så och så med den saken tidigare, särskilt på landsbygden. Från och med 1927 är den sexåriga folkskolan obligatorisk för alla barn.

Under 20-talet börjar Evert Taube att etablera sig som en av våra första radio- och grammofonartister.

- 1919 Karl Alfred och Ellinor
Albertina
Den sköna Helén
Vals ombord
Fritiof Andersson
Byssan lull
- 1922 Flickan i Havanna
- 1924 Som stjärnor små
Serenaden i Prästgatan
- 1927 Kom i min famn
Linnea
Första torpet
- 1929 Tatuerevalsen
När jag var en ung caballeiro
Fritiof Anderssons paradmarsch
Stockholmsmelodi
Jag är fri, jag har sonat
Havsörnsvals
Karl Alfred Fritiof Andersson och jag
Ballad om Briggen "Blue Bird" av Hull

- 1921 Det första riksdagsvalet där även kvinnor har rösträtt
Dödsstraffet avskaffas
Det första Vasaloppet går av stapeln med 115 deltagare.
- 1922 Birger Sjöberg ger ut *Fridas bok*
- 1924 Den första Allsvenskan i fotboll spelas
- 1925 Radiotjänst börjar sina sändningar.
Sven Jerring startar Barnens brevlåda och blir en kär radoröst.
- 1926 Alla dansar den nya modedansen Charleston
- 1927 Charles Lindbergh flyger över Atlanten med sitt plan "The Spirit of St. Louis"

ALBERTINA

D A E7
Där bygg-des ett skepp ut - i Nor - den, Al - ber - ti - na så var det skep -pets
A A7 D
namn, pum -pa läns! Al - ber - ti - na må så va - ra, Al - ber - ti - na ing - en fa - ra, Al - ber -
G A7 D
ti - na så var det skep -pets namn, pum - pa läns!

D A
Den skutan är allaredan målad,
E7 A
hon är målad i rött och gredelint, pumpa läns!

Hon är målad må så vara,
D
hon är målad ingen fara,
G A7 D
hon är målad i rött och gredelint, pumpa läns!

D A
Albertina är allaredan lastad
E7 A
hon är lastad med öl och brännevin, pumpa läns!

Hon är lastad må så vara,
D
hon är lastad ingen fara,
G A7 D
hon är lastad med öl och brännevin, pumpa läns!

D A
Dess gravskrift är allaredan skriven
E7 A
den är skriven på förgyllande latin, pumpa läns!

Den är skriven må så vara,
D
hon är skriven ingen fara,
G A7 D
den är skriven på förgyllande latin, pumpa läns!

D A
På stranden står flickan och gråter
E7 A
ja, hon gråter för lilla vännen sin, pumpa läns!

Ja, hon gråter må så vara,
D
ja, hon gråter ingen fara,
G A7 D
ja, hon gråter för lilla vännen sin, pumpa läns!

GRAMMOFONEN

Thomas Alva Edison uppfann fonografen 1877. Med den kunde han spela in ljud akustiskt på en fonografrulle. Det var en av historiens mest häpnadsväckande uppfinningar!

Nu kunde man spela in mänskligt tal och musik - och återge det efteråt. Självklart betraktades maskinen först som ren humbug i Europa!

Grammofonen kom snart att ersätta fonografen. Nu blev ljudåtergivningen mycket bättre, med ett större frekvensomfång. Ännu bättre ljud blev det när mikrofonen kom i bruk i mitten av 1920-talet. När Ernst Rolf sjöng in *Barndomshemmet* och *Bättre och bättre dag för dag* gjorde han det rent akustiskt, utan mikrofon. Det gick faktiskt bra ändå!

Snart började skivorna spridas i stora upplagor över hela landet. Dessa så kallade stenkakor snurrade med en hastighet av 78 varv per minut på allt mer sofistikerade grammofoner.

För kr. **6:50** pr månad
samt kr. 12:— vid mottagandet

Så här bekvämt gick det bra att ordna för sig! Recept: En vilstol, en köksstol, en vevgrammofon och en bunt skivor.

Svea, precis nio och ett halvt år.

Det var inte bara osnutna slynglar med fräck uppsyn och slangbella i bakfickan som sjöng fula och elaka visor.

I efterhand har det visat sig att också söta flickor med ny klänning och rosett i håret kunde både visan om *Kalle P.* och *Min far han har!*

Ibland kunde de ännu värre sånger, men det får vi ta upp en annan gång!

Alla svenska män och kvinnor som fyllt 23 år fick rösta om ett fullständigt rusdrycksförbud detta år, 1922.

Mot ett förbud röstade 937.423.
För ett förbud röstade 897.886.

Det blev alltså en knapp seger för Nej-sidan, som slöt upp bakom Albert Engströms flammmande paroll:

Kräfter Kräva Dessa Drycker!

POPULÄRA MELODIER I BÖRJAN AV 1920 - TALET

1921 Lillan ska sova (Dock-Lisa)
Lördagsvalsen

1922 Axel Öman
Den första gång jag såg dig
Frida i vårstämningen
Jazzgossen
Släckta fyrar

1923 Bättre och bättre dag för dag
Den gula paviljongen
Fem smutsiga små fingrar
Spel-Olles gånglåt

1924 Lilla Frida och jag

1925 Polkan går
En stjärnenatt
Jag vill ha en liten tös med långa flätor
Hälsa dem därhemma
Maria-Albertina
Man borde inte sova

1926 Bor du hemma hos din mamma?
Jag är ute när gumman min är inne

LÄNGTAN TILL LANDET

X. H. Säterberg
Otto Lindblad

Vin-tern ra - sat ut bland vå- ra fjäl - lar, dri - vans blom - morsmäl - taned och dö.
 Him - len ler i vå - rens lju - sa kväl - lar so - len kys - serliv i skog och sjö.
 Snart ärsom - marn här i pur - pur - vå - gor, guld - be - lag - da a - zur - skif - tan - de,
 lig - ga än - gar - ne i da - gens lå - gor, och i lun - den dan - sakäl - lor - ne.

D E7 A
Ja, jag kommer! Hälsen glada vindar,
 D G E7 A
ut till landet, ut till fåglarne,
 D E7 A
att jag älskar dem, till björk och lindar
 E7 A D A E A
sjö och berg jag vill dem återse;
 D A7
se dem än som i min barndoms stunder,
 D
följa bäckens dans till klarnad sjö,
 A7 D
trastens sång i furuskogens lunder,
 G E7 A D
vattenfågelns lek kring fjärd och ö.

Längtan till landet, oftast kallad *Vintern ra...* blev så populär att en helt ny, ganska respektlös text författades av någon spjuver. Den spreds självklart snabbt bland små odågor över hela landet. Denna text kan alltså sjungas på exakt samma melodi som *Längtan till landet*!
 Helst samtidigt med de mer välartade barnen förstås.

Flugans stolta gång på rullgardinen,
 flugans stolta gång på rullgardin,
 flugans stolta gång på rullgardinen,
 flugans stolta gång på rullgardin.
 Flugans stolta gång på rullgardinen,
 flugans stolta gång på rullgardin,
 flugans stolta gång på rullgardinen,
 flugans stolta gång på rullgardin.

DU SKA FÅ MIN GAMLA KORTLEK NÄR JAG DÖR

Melodi: *She'll be coming round the mountain*

D
 Du ska få min gam - la kort - lek när jag dör, du ska få min gam - la
 kort - lek när jag dör. Ty där - op - pe hos Gud Fa - der får man
 G D A7 D
 in - te dra en spa - der, du ska få min gam - la kort - lek när jag dör!

D
 Du ska få min gamla potta när jag dör,
 A7
 du ska få min gamla potta när jag dör,
 ty där uppe hos Maria
 G
 får man pissa i det fria
 D A7 D
 du ska få min gamla potta när jag dör.

D
 Du ska få min gamla cykel när jag dör,
 A7
 du ska få min gamla cykel när jag dör,
 För där uppe i Guds rike
 G
 kör man bara ner i dike
 D A7 D
 du ska få min gamla cykel när jag dör.

MIN FAR, HAN HAR

D A7
 Min far han har en halv - li - ter bränn - vin kvar. Min mor hon
 D
 tror att hon ska få ny - a skor.

Melodin är lånad från Gökvalsen.
 Att far har en halvliter brännvin kvar
 är alla helt ense om. Fortsättningen är
 däremot inte lika självklar. Vanligast är:

*...min mor hon tror
 att jag ska få en liten bror*

*...min mor hon tror
 att f-n uti flaskan bor
 Fler varianter finns...*

SKOLAN

- Nu ska vi ha sång! säger fröken och tittar uppmuntrande på klassen. Svea och Torborg kan gå ut och leka så länge. Jag ropar när vi har sjungit färdigt!

Hur många har inte fått sin sångarglädje krossad i skolan? Solstrålen Svea, som älskar att sjunga, och hennes olyckskamrat Torborg pallrar sig snällt ut ur klassrummet. Sedan leker de på Katarina kyrkogård, eftersom skolan inte har någon egen skolgård.

När inte någon hörde på sjöng Svea och Torborg säkert någon av 1923 års populära sånger: *Spel-Olles gånglåt*, *Fem smutsiga små fingrar* eller varför inte *Bättre och bättre dag för dag!*

Det här är en bild från Katarina Norra Folkskola i Stockholm. Året är 1923, Svea går i fjärde klass och fyller alltså 11 år i december. Svea, med rosetter i flätorna, står trea från vänster i tredje raden nerifrån räknat.

STOCKHOLMS FOLKSKOLOR.

Terminsbetyg.

Svea Svidberg, som uti
Katarina norra folkskola
 folkskolas högre avdelning denna termin genomgått
 1^a årsklassens första ~~andra~~ terminskurs och nu uppflyttats
 + uppflyttats till närmast högre skolavdelning,
 har ansetts förtjäna följande vitsord:

Uppförande *A* Flit *B*

Kristendomskunskap		Välskrivning	<i>B</i>
Modersmålets läsning	<i>B</i>	Teckning	<i>B</i>
» skrivning		Bokföring	
Räkning	<i>C</i>	Stöjd	<i>B</i>
Geografi		Sång	<i>B.C</i>
Historia		Gymnastik	
Naturkunnighet		Huslig ekonomi	

Antal dagars frånvaro:
 skolknig, sjukdom, brist på kläder eller skodon, hinder, lov, summa

Stockholm den *20 dec.* 191*9*
Hildur Ahme
 Lärarinna.

Betygsgraderna äro:

för uppförande och flit :	för kunskaper och färdigheter :
A = mycket gott (god).	A = berömlig.
b = gott (god).	a = med utmärkt beröm godkänd.
bc = mindre gott (god).	b = godkänd.
c = dåligt (dålig).	ab = med beröm godkänd.
	ba = med nöje godkänd.
	bc = icke fullt godkänd.
	c = underkänd.

OBS.! Detta betyg skall uppvisas för läraren vid början av följande termin.

Målsmans namnteckning:
Knut E. Svalberg.

Blankett 6.

Här har pappa Knut skrivit på Sveas första terminsbetyg från den 20 december 1919. Svea fick C i räkning, BC i sång och resten B. Visserligen fick han hon också A i uppförande (alltid något!) men bara B i flit.

Senare betyg ser lite bättre ut och Svea fick till och med Ba i sång. Det hjälpte tyvärr inte mycket. Hela livet ansåg Svea att hon inte kunde sjunga, men det kunde hon faktiskt!

DU GAMLA DU FRIA

Rickard Dybeck
Folkmelodi

Du gam - la, du fri - a, du fjäll - hö - ga Nord du tys - ta, du gläd - je - ri - ka
skö - na! Jag häl - sar dig vä - nas - te land up - på jord din sol, din him - mel di - na äng - der
grö - na din sol, din him - mel di - na äng - der grö - na.

D E7 A
Du tronar på minnen från fornstora dar
D E7 A
då ärat ditt namn flög över jorden.
D F#m Bm E7 A
Jag vet att du är och du blir vad du var.
D G A7 D
//: Ja, jag vill leva, jag vill dö i Norden! ://

D E7 A
Jag städs vill dig tjäna mitt älskade land,
D E7 A
din trohet till döden vill jag svära.
D F#m Bm E7 A
Din rätt skall jag värna, med håg och med hand,
D G A7 D
//: din fana, högt den bragderika bära. ://

D E7 A
Med Gud skall jag kämpa för hem och för härd,
D E7 A
för Sverige, den kära fosterjorden.
D F#m Bm E7 A
Jag byter dig ej, mot allt i en värld
D G A7 D
//: Nej, jag vill leva, jag vill dö i Norden! ://

När Rickard Dybeck (1811-1877) skrev "Du gamla du fria" kallade han den *Sång till Norden*. Texten skrevs till en folkmelodi, upptecknad i Västmanland. Det är en melodi som finns i många varianter över hela landet.

Sången publicerades i J N Ahlströms *Valda svenska folksånger* 1845. Då löd inledningen: *Du gamla du friska...* vilket Rickard Dybeck några år senare (1858) ändrade till: *Du gamla du fria...* Sedan 1890-talet har *Du gamla du fria* fått representera Sverige, men fortfarande saknas det riksdagsbeslut som skulle ge den status som svensk nationalsång.

DIN KLARA SOL

J. O. Wallin
Svensk folksmelodi

Musical notation for the first two lines of the song. The first line has chords G, C, Am, G, Em, A7, D. The second line has chords G, C, Am, D, Em, D7, G.

Din kla - ra sol går å - ter opp, jag tac - kar Dig, min Gud. Med

kraft och mod och ny - fött hopp jag hö - jer gläd - jens ljud.

G C Am G
Din klara sol går åter opp:

Em A7 D
Jag tackar Dig, min Gud.

G C Am D
Med kraft och mod och nyfött hopp

Em D7 G
jag höjer glädjens ljud.

G C Am G
Din sol går opp för ond och god,

Em A7 D
för alla som för mig;

G C Am D
O, må jag ock i tålmod

Em D7 G
och kärlek likna Dig.

BLINKA LILLA STJÄRNA

Betty Ehrenborg-Lasse
Fransk folksmelodi

Musical notation for the first three lines of the song. The first line has chords D, G, D, A7, D, A7, D. The second line has chords A7, D, A7, D, A7, D, A7. The third line has chords D, G, D, A7, D, A7, D.

Blin - ka lil - la stjär - na där, hur jag und - rar vad du är!

Fjär - ran loc - kar du min syn, lik en di - a - mant i skyn.

Blin - ka lil - la stjär - na där, hur jag und - rar vad du är!

D G D
När den sköna sol gått ner,

A7 D A7 D
strax du kommer fram och ler,

A7 D A7
börjar klar din stilla gång

D A7 D A7
glimmar, glimmar natten lång.

D G D
Blinka, lilla stjärna där

A7 D A7 D
hur jag undrar vad du är.

D G D
Vandraren på nattlig stig,

A7 D A7 D
för ditt ljus han älskar dig.

A7 D A7
Han ej hade sett att gå

D A7 D A7
om du icke glimmat så.

D G D
Blinka, lilla stjärna där

A7 D A7 D
hur jag undrar vad du är.

ACK, VÄRMELAND DU SKÖNA

Anders Fryxell
folkmelodi

Ack, Vär - me - land, du skö - na, du här - li - ga land, du
kro - na bland Sve - a ri - kes län - der! Och kom - me jag än
mitt i det för - lo - va - de land, till Värm - land jag än - dock å - ter
- vän - der! Ja, där vill jag le - va, ja, där vill jag
dö. Om en gång i - från Värm - land jag ta - ger mig en mö, så
vet jag att al - drig jag mig ång - rar.

Am E7 Dm G7 C
Ja, när du en gång skall bort och gifta dig, min vän,
Dm Am E7 Am
då skall du till Värmland fara:
E7 Dm G7 C
Där finnes nog Guds gåvor med flickor kvar igen.
Dm Am E7 Am
Och alla är de präktiga och rara.
C E7 Am E7
Men friar du där, så var munter och glad!
Am E7 Dm G7 C
Ty muntra gossar vilja värmlandsflickorna ha:
G E7 Am E7 Am
De sorgsna – dem ge de på båten.

Värmlandsvisan av Anders Fryxell presenterades första gången i ett folkskådespel med titeln *Värmlandsflickan*, 1821. F A Dahlgren skrev till några verser och tog upp sången i *Wermlänningarne*, 1846.

Melodin har invandrat från kontinenten där den bland annat uppträtt som vallonsk frihetssång. Den upptecknades i Östergötland redan i början av 1700-talet och kallades då för Östgötavisan!

GUBBEN NOAK

P. M. Sellman

Gub - ben No - ak, gub - ben No - ak var en he - ders - man.
 När han gick ur ar - ken plan - te - ra han på mar - ken
 myc - ket vin, ja myc - ket vin, ja det - ta gjor - de han.

C G7
 Noak rodde, Noak rodde
 C G7 C
 ur sin gamla ark,
 A7 Dm
 köpte sig buteljer,
 G7 C
 sådana man säljer,
 Am Dm G7
 för att dricka, för att dricka
 C G7 C
 på vår nya park.

C G7
 Han väl visste, han väl visste
 C G7 C
 att en mänska var
 A7 Dm
 torstig av naturen
 G7 C
 som de andra djuren,
 Am Dm G7
 därför han ock, därför han ock
 C G7 C
 vin planterat har.

C G7
 Gumman Noak, gumman Noak
 C G7 C
 var en hedersfru.
 A7 Dm
 Hon gav man sin dricka
 G7 C
 fick jag sådan flicka,
 Am Dm G7
 gifte jag mig, gifte jag mig
 C G7 C
 just på stunden nu.

C G7
 Aldrig sad' hon, aldrig sad' hon
 C G7 C
 Kära far, nå nå,
 A7 Dm
 sätt ifrån dig kruset.
 G7 C
 Nej, det ena ruset
 Am Dm G7
 på det andra, på det andra
 C G7 C
 lät hon gubben få.

C G7
 Gubben Noak, gubben Noak
 C G7 C
 brukte egna hår,
 A7 Dm
 pipskägg, hakan trinder,
 G7 C
 rosenröda kinder,
 Am Dm G7
 drack i botten, drack i botten.
 C G7 C
 Hurra och gutår!

C G7
 Inga skålar, inga skålar
 C G7 C
 gjorde då besvär,
 A7 Dm
 då var ej den läran:
 G7 C
 Jag ska ha den äran.
 Am Dm G7
 Nej, i botten, nej i botten
 C G7 C
 drack man ur så här:

Bibelhänvisning:

Första Moseboken kap. 6 - 9

ALLA FÅGLAR KOMMIT RE'N

Hoffman von Fallersleben
Tysk folksmelodi

A D A E7 A E7 A

Al - la fåg - lar kom - mit_re'n, vå - rens gla - da gäs - ter.

D A E7 A E7 A

Vil - ken fröjd i so lens_sken, vil - ka sång - ar - fes - ter.

E7 A E7 A E7 A E7

Lär - kan dril - lar högt i_sky, vå - ren är ju e - vigt_ny.

A D A E7 A E7 A

Jor - dens hög - tid bör - jar_gry, spri - der fröjd åt al - la.

A D A
Vilken glädje, hör, ack hör!

E7 A E7 A
Nätt och lätt de trippa.

D A
Gök och trast och siskors kör

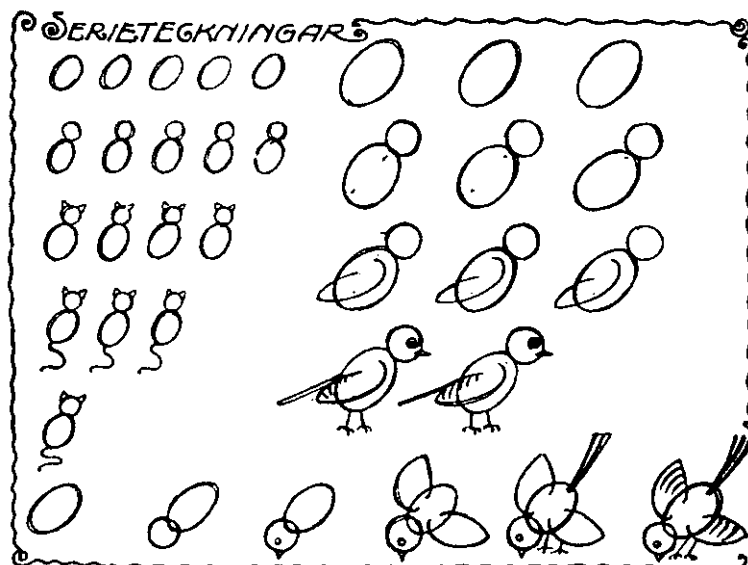
E7 A E7 A
väcka upp var sippa.

E7 A E7
Dig de önska sommarfröjd,

A E7 A E7
jubla högt i himmelshöjd.

A D A
Skogen står så grön och fröjd

E7 A E7 A
ljuder från var klippa.

TRYGGARE KAN INGEN VÄRA

Lina Sandell
Svensk folksmelodi

A E7 A

Tryg - ga - re kan ing - en va - ra än Guds lil - la bar - na - ska - ra. Stjär - nan

D A E7 A

ej på him - la - fäs - tet, få - geln ej i kän - da näs - tet.

A E7
2. Herren sina trogna vårdar
A
uti Sions helga gårdar.
D A
Över dem han sig förbarmar
E7 A
bär dem uppå fadersarmar.

A E7
3. Ingen nöd och ingen lycka
A
skall utur hans hand dem rycka.
D A
Han vår vän för andra vänner
E7 A
sina barns bekymmer känner.

A E7
4. Vad han tar och vad han giver
A
samme fader han förbliver.
D A
Och hans mål är blott det ena:
E7 A
barnets sanna väl allena.

UTI VÅR HAGE

Folkvisa från Gotland

Em D G D G C G
 Ut - i vår ha - ge där väx - a blå bär. Kom hjär - tans fröjd!

Em Am D H7 Em H7
 Vill dumig nå - got så träf - fas vi där. Kom lil - jor och ak - vi - le - ja, kom

Em H7 Em Am Em H7 Em
 ro - sor och sa - li - vi - a, kom lju - va krus - myn - ta, kom hjär - tans fröjd!

Em D G
 2. Fagra små blommor där bjuda till dans.

D G C G
 Kom hjärtans fröjd.

Em Am D
 Vill du så binder jag åt dig en krans.

H7 Em H7
 Kom liljor och akvileja,
 Em H7

kom rosor och salvia

Em Am
 kom ljuva krusmynta,

Em H7 Em
 kom hjärtans fröjd.

Em D G
 3. Kransen den sätter jag sen i ditt hår.

D G C G
 Kom hjärtans fröjd.

Em Am D
 Solen den dalar, men hoppet uppgår.

H7 Em H7
 Kom liljor och akvileja....

Em D G
 4. Uti vår hage finns blommor och bär.

D G C G
 Kom hjärtans fröjd.

Em Am D
 Men utav alla du kärast mig är.

H7 Em H7
 Kom liljor och akvileja...

Uti vår hage

Vi vet ganska lite om texten till *Uti vår hage* - och ännu mindre om melodin. De här två stroferna är upptecknade av den gotländske geologen Thorbern Fegraeus (1853-1923)

*Äuti mors hage, där vaksar blabär,
 kum hjärtansfrögd!
 U vilst däü mi nåke, så träffes vör där.
 Kum liljar u pullilaje Kum rosar u salivie
 Kum krusande mynte Kum hjärtans
 frögd.*

*U nå har je blet giftar, nå hajtar ja mor -
 -Kum hjärtans frögd
 Nå jär ja lete betar än ja var e fjor
 Kum liljar u pullilaje osv.*

En ännu äldre förlaga, med uppräknig av olika örter, finns med som omkväde till en medeltidsballad i en visbok från ca 1600 (KB: s visbok 8:o nr 35):

*Wungersuen snaka thill kärristen sin:
 Min hiertans frödh,
 wille J rida /J/ lunden Jdag,
 Roser och saluier, lilijer och persilier
 krusade mynte och hiertans frödh*

Hugo Alfvéns arrangemang av "Uti vår hage" för manskör och blandad kör trycktes 1923. Det är i den här formen visan har förts vidare i visböcker och körverk.

KRISTALLEN DEN FINA

Folkvisa

Am G C E7 Am G

Kris - tal - len den fi - na som so - len månd_ ski - na_ som_ stjär - nor - na blän - ka i

C Am G C E7 Am G7

skyn. Jag_ kän - ner en flic - ka i dyg - den den_ fi - na_ en_ flic - ka i den - na här

C E7 Am E7 Am E7 Am

byn. Min vän, min vän och äl - skogs - blom - ma! Ack, om vi kun - de till -

E7 Am G C Am G

sam - mans_ kom - ma och_ jag vo - re vän - nen din och_ du all - ra kä - res - tan

C E7 Am Dm Am E7 Am

min! Du ä - de - la ros_ och för_ gyl - lan - de skrin.

2. //: Och om jag än fore till världens ände,
 Am Dm E
 så ropar mitt hjärta till dig. ://
 Am E7 Am E
 Till dig, min vän och älskogsblomma!
 C Am E
 Ack om vi kunde tillsammans komma,
 Am Dm E
 och jag vore vännen din
 Am Dm C E7
 och du allra kärestan min!
 Am E7 Am E7 Am
 Du ädela ros och förgyllande skrin.

Kristallen den fina

Kristallen den fina är en folkvisa som kommer från Skattungbyn i Dalarna.

Melodin till *Kristallen den fina* är mycket gammal. Den bygger ursprungligen på en femtonsskala, som var vanlig i Sverige under medeltiden. En melodi gjord med tonerna från skalan får en ålderdomlig klang. Pröva gärna!

DEN BLOMSTERTID NU KOMMER

Israel Kolmodin
Svensk folkmelodi

D A7 D A7 D

Den blom - ster - tid nu kom - mer med lust och fåg - ring stor. Du

A7 D A7 D

nal - kas, lju - va som - mar, då gräs och grö - da gror. Med

G A G D A

blid och liv - lig vär - ma till allt som va - rit dött, sig

D Hm G Em A7 D

so - lens strå - lar när - ma och allt blir å - ter - fött.

D A7 D

De fagra blomsterängar

A7 D

och åkerns ädla säd,

A7 D

de rika örtesängar

A7 D

och lundens gröna träd,

G A

de skola oss påminna

G D A

Guds godhets rikedom

D Hm G

att vi den nåd besinna

Em A7 D

som räcker året om.

D A7 D

Man hörer fåglar sjunga

A7 D

med mångahanda ljud;

A7 D

skall icke då min tunga

A7 D

lovsäga Herren Gud?

G A

Min själ, upphöj Guds ära,

G D A

stäm upp din glädjesång

D Hm G

till den som vill oss nära

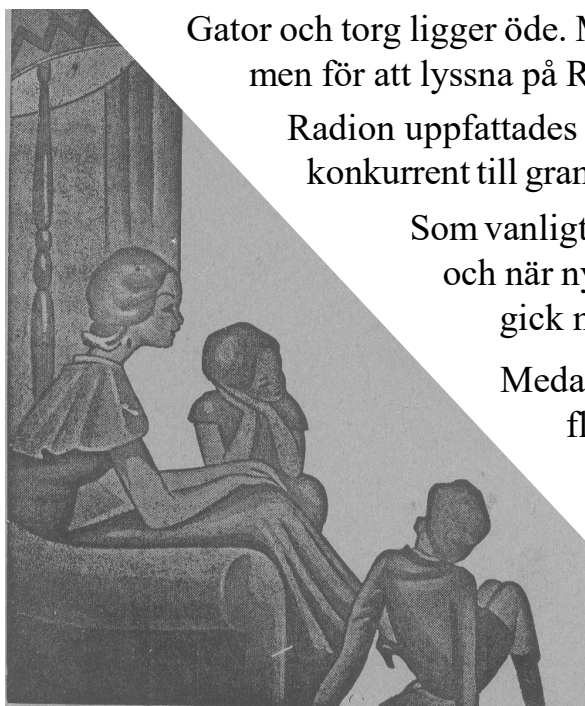
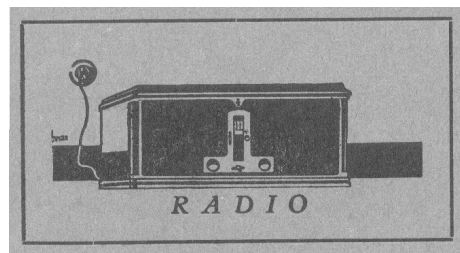
Em A7 D

och fröjda på en gång.

RADION

Lokala radiosändningar kunde höras redan runt 1922. Till en början användes kristallmottagare med hörlurar.

1925 bildas AB Radiotjänst, som startar reguljära sändningar. Licenserna kostar 12 kronor och redan det första året säljs 126 000. Tio år senare är antalet uppe i ca 750 000!

Gator och torg ligger öde. Människor samlas i hemmen för att lyssna på Radiotjänsts utsändningar.

Radion uppfattades först som en mycket svår konkurrent till grammofonindustrin.

Som vanligt är vid stora förändringar och när nymodigheter slår igenom gick meningarna isär om det nya.

Medan alla som kunde flockades kring de fåtaliga mottagare som fanns ansåg många som ”visste bättre” att radion var en kulturfara.

Men ingenting kunde hindra radions framgångar. Grammofonindustrin blev också lite lugnare när den insåg vilken gratisreklam som erbjöds genom radions grammofontimmar. Den värsta radiofebern lade sig med åren och snart var livet (nästan) som vanligt igen.

Ända från radions allra första barnår, genom tio år av sjudande radioteknisk frammarsch, har Dux Radio utvecklats till vad den är idag: den organiskt fulländade radion, som är summan av nuets radiokunnande. Vill Ni vara viss om att välja framsynt, så väljer Ni i Dux jubileumsserie.

DUX RADIO AKTIEBOLAG, Birger Jarlsgatan 66, Stockholm

Dux jubileumsserie omfattar modeller i priser från 165:— till 635:—.

25 B

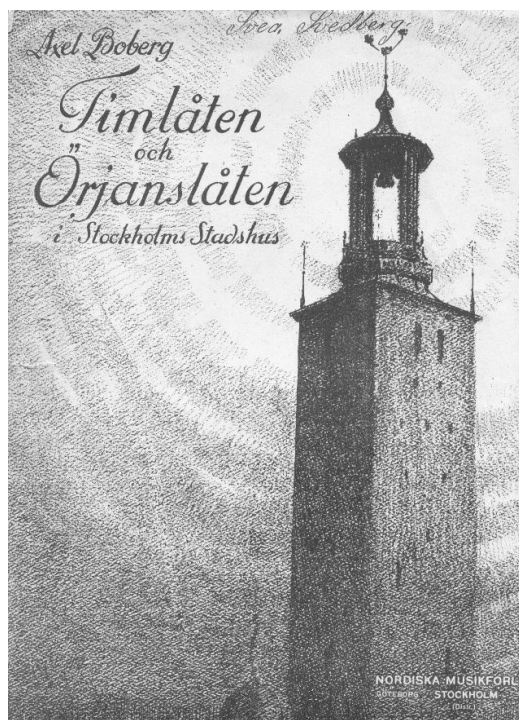
KLOCKSPELET FRÅN STADSHUSTORNET

Hör du Sankt Ör - jan, du är min sven, du skall mitt ä - ren - de ut - ri - da. Till
Ba - by - lon, den skö - na stad e - mot den dra - ken att stri - da.

Klockspelet i Stockholms Stadshus har klingat över Stockholm i många år precis klockan 12.00. Tonerna är hämtade från *Örjanslåten*, som är en av våra äldsta kända melodivarianter.

Sången lär ha sjungits av den svenska hären före slaget på Brunkeberg den 11 oktober 1471. Under Sten Stures ledning besegrades danskarna i en mycket blodig drabbning.

Notbladet gavs ut av Nordiska Musikförlaget och ingick i Sveas notsamling.

TIDSSIGNALEN PÅ RADION

Storm och böl - jor tyst - na re'n, him - la - val - vets mat - ta sken...

Storm och böljor tystna re'n... så inleds Fredmans epistel nr 39 av Carl Michael Bellman. Sångens första takter användes som tidssignal i radion under lång tid.

Episteln behandlar Bergströmskans porträtt på Liljans krog i Torshälla.

1927

1927 fyller Svea 15 år och står på tröskeln till vuxenlivet.

I år fyller Svea 15 år och det är dags för konfirmation i Katarina kyrka. Livet är inte så lekande lätt vid den här tiden, 1927. Sveas pappa Knut har lämnat familjen och flyttat till en annan kvinna.

Skilsmässor är ovanliga på 20-talet och Svea är förkrossad.

Dessutom viskas det bland konfirmanderna om en sägen rörande Katarina kyrka. Det sägs att kyrkan ska störta samman den dagen en prästdotter läser fram. I Sveas läsgrupp ingår till all olycka förstas också konfirmationsprästens egen dotter.

Lyckligtvis gick allt väl! Det skulle dröja nästan 70 år innan kyrkan eldhärjades och kupolen störtade ner.

JAG MINNS DEN LJUVA TIDEN

Anna Maria Lenngren
Christoph Willibald Gluck

D Em A7 D

Jag minns den lju - va ti - den, jag minns den som i - går då o - skol - den och

Em A7 D A7

fri - den tätt följ - de mi - na spår. Då las - ten var en häx - a och

D Em A7 D

sor - gen snart för - svann, då allt u - tom min läx - a jag lätt och lus - tigt fann.

D Em
Av falskheten och sveken
A7 D
jag visste intet än,
Em
i var kamrat i leken
A7 D
jag såg en trogen vän.
A7
De långa lömska kiven,
D
dem kände icke vi.
Em
När örfilen var given,
A7 D
var vreden ock förbi.

D Em
Men, mina ungdomsvänner,
A7 D
hur tiden ändrat sig!
Em
Jag er ej mera känner,
A7 D
I kännen icke mig.
A7
De blivit män i staten,
D
de forna pojkarne,
Em
och kivas nu om maten
A7 D
och slåss om titlarne.

1927 står Ernst Rolf på toppen av sin karriär.
Hans revyer går strålande och publiken
strömmar i massor till biljettkassorna.
I årets revy, som är utsåld månader
i förväg, gör Rolf en strålande entré
och inleder med: Min vår är din vår!

POPULÄRA MELODIER:

1927 Anna du kan väl stanna
De' gör gumman me'
De' ä' grabben me' chokla' i
Flygarvalsens
Det är kvinnan bakom allt
Min vår är din vår
Ju mer vi är tillsammans

1928 Strö lite rosor

Dansen går på Svinnsta skär
Jungfrun på Jungfrusund
Skärgårdsflirt
Sista man på skansen
Inte gör det mej nåt

1929 Säg det i toner
När det våras ibland bergen
Lyckan

SKILSMÄSSOBARN

Livet igenom bar Svea sorgen över sina föräldrars skilsmässa. Eftersom pappa Knut lämnat hemmet är det Svea och mamma Elsa som får klara sig själva så gott det går. En tid bor de på Tobaksmonopolets nödbostäder på Götgatan. Det växer fram mycket starka band mellan mor och dotter, band som varar livet ut.

Här har Svea både flätorna och sin pappa kvar. Flaskan står som vanligt inom räckhåll på bordet.

LITET BO JAG SÄTTA VILL

Elias Selstedt

trad.

G
C
G
D
A7
D

Li - tet bo jag sät - ta vill; gård med träd - gårds-täp - pa till. Li - ten

D7
G
D7
G
C

å - ker till att gra - va vill jag up - på lan - det ha - va. Hu - set u - tan vank och

G
C
G
D7
G

brist; fy - ra rum och för - stu - kvist.

G
C
G

Ladugården lagom stor:

D
A7
D

åtta får och fyra kor;

D7
G

gris i stian, häst i stallet,

D7
G

liten kvarn vid vattenfallet,

G
C
G

och vid bryggan ner vid strand

C
G
D7
G

liten båt att ro ibland.

G
C
G

Gröna ängar, gödda fält,

D
A7
D

allting så ordentligt ställt,

D7
G

harvad åker, raka diken,

D7
G

vacker utsikt utåt viken;

G
C
G

och så långt man skönja kan

C
G
D7
G

berg och holmar om varann.

Nu är flätorna borta och det stundar nya tider.

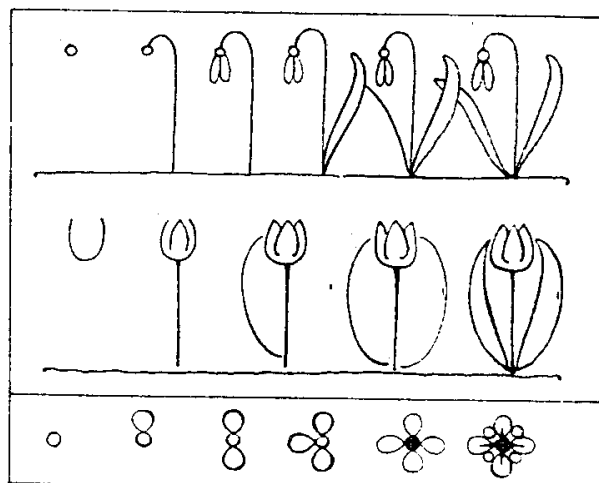
FJÄRILN VINGAD

E. M. Sellman

D A7 D Em A7 D
 Fjä-riln ving-ad syns på Ha-ga, mel-lan dim-mors frost och_ dun, sigsitt
 A7 D Em A7 D
 grö - na skjul til - la - ga och i blom-man sin_ pau_ lun; mins-ta
 H7 Em A7 D
 kräk i kärr och sy - ra, nyss av so - lens vär - ma väckt_ till en
 A7 D Em A7 D
 ny hög - tid - lig y - ra el - das vid se - fi - rens_ fläkt.

D A7 D
 Fjäriln vingad syns på Haga,
 Em A7 D
 mellan dimmors frost och dun,
 A7 D
 sig sitt gröna skjul tillaga
 Em A7 D
 och i blomman sin paulun;
 H7 Em
 minsta kräk i kärr och syra
 A7 D
 nyss av solens värma väckt
 A7 D
 till en ny högtidlig yra
 Em A7 D
 eldas vid sefires fläkt.

D A7 D
 Haga i ditt sköte röjes
 Em A7 D
 gräsets brodd och gula plan;
 A7 D
 stolt i dina rännen höjes
 Em A7 D
 gungande den vita svan;
 H7 Em
 längst ur skogens glesa kamrar
 A7 D
 höras täta återskall
 A7 D
 än från den graniten hamrar
 Em A7 D
 än från yx i björk och tall.

1934

Svea, 22 år och ringförlovad 1934

Den som lyssnar på populärmusik från åren i slutet av 20-talet och början av 30-talet anar nog ingen kommande depression.

Det är glada toner som strömmar från både radio och grammofon.

Under 1930-talet växer sig Svensk Filmindustri sig stark. Det produceras långfilmer på löpande band i SF:s ateljéer i Sundbyberg. Många schlagers skrivs direkt för filmen.

Edvard Persson blir stor stjärna både på film och skiva. Bland många skivartister som etablerar sig under 30-talet kan nämnas: *Ulla Billquist*, *Harry Brandelius* och *Lasse Dahlquist*.

POPULÄRA MELODIER I BÖRJAN AV 1930 - TALET

1930 Finns det flickor, ja då finns det kyssar
Om man inte har för stora pretentioner
Titta in i min lilla kajuta
Vårkänslor (De ä' våren)

1931 Beate-Christine
Köp hjärtan

1932 Det ordnar sig alltid
Det sker blott en gång
Jag kommer i kväll under balkongen
Kan du vissla, Johanna?
Köp hjärtan
Se, farfar dansar gammal vals
Tangokavaljeren

Waxholm Ettan

1933 En natt på Ancora bar
Håll takten spelemän
Tatuerarevalsen

1934 Det var på Capri vi mötte varandra
Den gamla spinnrocken
Gamla stan
I en grönmålad båt
Ingen rädder för vargen här
Med flygande fanor och klingande spel
Två små fåglar på en gren
Öppna ditt fönster
Trolljazzen

FÄSTMÄNNEN

Handen på hjärtat, mina damer! Skulle ni kunna tänka er att falla för denne unge man? Det kunde Svea mycket väl tänka sig att göra!

Detta är *Ruben Berglund*. Han bor i den stadsdel i Stockholm som förr kallades Sibirien, därför att den låg så okristligt långt bort.

Ruben har en tvillingbror som heter Simon och är en kvart yngre. När Ruben och Simon föddes den 12 februari 1906 vägde de på tok för lite. Barnmorskan som förlöste pojkarnas mamma i hemmet på Frejgatan sa när hon gick:

”Linda in kräken i lite tidningspapper och lägg ut dem i farstun när de dött så kommer jag och hämtar dem sedan!”

Självklart överlevde båda två. När Ruben var 23 år gammal träffade han en ung flicka från söder. Och ni vet vem, eller hur?

JÄG GICK MIG UT EN ÅFTON

A E7 A D A E7 A
 Jag gick mig ut en af - ton ut - i en lund så grön, jag gick mig ut en af - ton ut -
 D A E7 A E7 A
 i en lund så grön. Där möt - te mig en flic - ka så få - ger och så skön, skön, skön där
 E7 A E7 A
 möt - te mig en flic - ka så få - ger och så skön.

A E7 A D A
 Hon lovade mig sitt hjärta, hon lovade mig sin hand.

E7 A D A
 Hon lovade mig sitt hjärta, hon lovade mig sin hand.

E7 A E7 A
 Vi knöto, vi knöto förtroeliga band, band, band.

E7 A E7 A
 Vi knöto, vi knöto förtroeliga band.

A E7 A D A
 De banden som vi knöto, dem ingen lossa kan.

E7 A D A
 De banden som vi knöto, dem ingen lossa kan.

E7 A E7 A
 Blott döden, blott döden kan lossa dessa band, band, band.

E7 A E7 A
 Blott döden, blott döden kan lossa dessa band.

Hon lovade mig sitt hjärta, hon lovade mig sin hand...

LILLA VACKRA ANNA

Bengt Henrik Alstermark

Lil - la vack - ra An - na om du vill hö - rer dig mitt he - la hjär - ta till.
 Jag är öm och tro - gen och i dyg - den mo - gen tyc - ker om att va - ra jäf och gill.

2. Minns du hur vi lekte alla dar
 smekande varann som mor och far
 redde ler med handen
 byggde hus i sanden
 ack, hur lätt och lustigt livet var.

3. Men den glada tiden snart försvann.
 Jag fick lära tröska och du spann.
 Du gick vall i skogen
 och jag körde plogen.
 Mera sällan sågo vi varann.

4. Blott när sommarn stod i blomsterkrans
 och när julen bjöd oss upp till dans,
 kunde vi få råkas,
 rodna, le och språkas.
 Aldrig någon större glädje fanns.

5. Kärlek sådan oro kallas plär.
 Ingen vet just vad den skälmen är.
 Blott att han kan plåga
 sätta oss i låga
 som på en gång roar och förtär.

6. Snälla Anna när Gud skapte dig,
 tänkte han helt viss i nåd på mig.
 Kom att ja mig giva
 och min maka bliva,
 så skall det bli ljust på livets stig.

7. I en liten stuga ska vi bo
 leva med varann i fred och ro.
 Lära barnen kära
 Gud och kungen ära
 det skall bli så roligt må du tro.

8. Sist vi följas åt till himmelen
 råka far och mor på nytt igen.
 Bliva åter unga
 börja åter sjunga
 kärleken är livets bästa vän.

Prästmannen Bengt Henrik Alstermark skrev *Lilla vackra Anna* år 1824. Trots de vackra orden fick han korgen av sin tillbedda och uppträdde därefter "med bruten hälsa och förkrossad".

ARBETARBARN

Både Svea och Ruben kom från enkla förhållanden utan någon studietradition. Som nästan alla arbetarbarn vid den här tiden var det sex år i Folkskolan som gällde. Ingen av dem hade någon ekonomisk möjlighet att få studera vidare. Ruben fick ändå gå ett år extra i fortsättningsskolan och därefter jobba som springschas åt en ramaffär i Stockholm. Svea blev lillflicka på Normans bokbinderi.

Ingen av dem förlorar heller kontakten med sitt ursprung. De kommer att tillhöra en generation som får uppleva världskrig och ransonering, men också stora sociala framsteg; allmän och lika rösträtt, semester, barnbidrag och folkpension.

Allmän och lika rösträtt! Åtta timmars arbetsdag!

ARBETETS SÖNER

Henrik Menander

N. L. Möller

Ar - be - tets sö - ner, slu - ten er al - la till vå - ra brö - der i syd och i nord!
Hö - ren I ej hur mäk - tigt de skal - la, ut ö - ver värl - den be - fri - el - sens ord?
Ur den för - ned - ran - de trä - do - mens grift, upp till en hed - ran - de ä - del be - drift!
O - ket med på - skrif - ten "Bed och för - sa - ka" läng - e oss ned - tryckt i mör - ker och nöd:
Män - ni - sko - vär - det vi ford - ra till - ba - ka. Käm - pa för rätt - vi - sa, fri - het och bröd.

G
Icke naturen hårdhänt har dragit
C A7 D A7 D
gränser som skilja fattig och rik,
G
hjärtlöst har makten under sig slagit
C A7 D A7 D
alla dess håvor, rovdjuret lik.
H7 Em
Mot den förödande guldkalvens stod
A D A7 D
kämpen med glödande känslor och mod!
G C
Käckt mot förtrycket ett värn vi oss dana.
G A7 D7 G
Fältropet genom nationerna går.
C
Sluten Er under vår enighets fana,
G A7 G D7 G
fällan ej modet och segern är vår!

Sången *Arbetets söner* tryckes första gången i tidningen *Socialdemokraten* den 25 september 1885. Vid den här tiden hade Sverige knappt 5 miljoner invånare. Av dessa hade bara ca 300.000 rösträtt. För att få rösta måste du vara man, 21 år, tjäna minst 800 kronor om året eller ha en förmögenhet på minst 1000 kronor.

Utän rätt att rösta var inte bara kvinnor och alla arbetslösa. De flesta arbetare hamnade också "under strecket", eftersom de inte tjänade så mycket som 800 kronor om året. En förmögenhet på 1000 kronor var förstas utom räckhåll för så gott som alla.

I GLADA VÄNNERS LAG

Snapsvisor kan vara kvicka eller plumpa, men nästan alla är korta texter till en känd melodi. Den som skriver en text till en snapsvisa vill förstås att alla ska kunna sjunga med! Därför väljer författaren en melodi som alla säkert kan.

Det är ingen skam, utan tvärtom en heder för en sång att bli omdiktad till snapsvisa! Det är ett kvitto på att melodin är känd och omtyckt av många! Genom att studera melodihänvisningar till snapsvisor som svenska folket diktat genom åren kan vi alltså få kunskap om vilka melodier som finns i vårt ”kollektiva minne”.

DET VAR I VÅR UNGDOMS FÄGRASTE VÅR

Det var i vår ungdoms fägraste vår, vi drack var-and-ra till och vi sa - de: Gu - tår! Och al - la så dric - ka vi nu Ru - ben till! Och Ru - ben han sä - ger in - te nej där - till. Det var i vår ungdoms fägraste vår, vi drack var - and - ra till och vi sa - de: Gu - tår!

LÅNGT BORT I SKOGEN

J. O. Laurin

Långt bort i sko - gen där trä - den väx - a hö - ga, dan - sar bäc - ken ge - nom da - len
un - der mun - ter sång. Sip - pan i lun - den slår upp sitt kla - ra ö - ga
so - len vär - mer vå - ren kom - mer till oss än en gång. Tra la la la la,
tra la la la la, so - len vär - mer, vå - ren kom - mer till oss än en gång.

- A
2. Hör, huru trastarna sjunga uti hagen,
D A E7 A
humlan surrar, gräset växer, allt är liv och lust.
Rosen hon doftar av morgondaggen tvagen.
D A E7 A
O, hur härligt att få vara här på Sveriges kust!
E7 A
Tra la la la la, tra la la la la,
D A E7 A
o, hur härligt att få vara här på Sveriges kust!

Melodin till: Långt bort i skogen

Det här är en av våra mest sjunga melodier - mycket tack vare de många snapsvisor som diktats till just de här tonerna. Nedanstående diktverk finns i otaliga varianter över hela landet. Ibland inleds sången med orden "Långt ner i Småland där rider själva djävulen..."

A
Nubben kan tagas på många sätt och handa vis,
D A E7 A
ett sätt är att ta den såsom Bismarck tog Paris.
E7 A
Hurra för Svealand, hurra för Götaland,
D A E7 A
hurra för potatisland som ger oss brännevin!

1935

Den 26 oktober 1935 gifter sig Svea och Ruben

Mot slutet av 30-talet börjar populärmusiken att ändra karaktär en smula. Melodierna blir mjukare, liksom mer eftertänksamma. De glada och käcka refrängerna blir allt färre. Texterna börjar andas en längtan efter trygghet, vilket inte är så konstigt när många anar att freden är i fara. *I en röd liten stuga* och *Solen lyser även på liten stuga* är två tidstypiska sånger från de här åren. Det hindrar förstås inte att vi kan släppa loss med 1938 års modedans *Lambeth Walk!*

1935 Gamle Svarten

Med käckhet, fräckhet och täckhet

1936 Eldarevalsens

En liden vid kanin

Fritiof och Carmencita

I en röd liten stuga

Flicka från Backafall

Svarte Rudolf

Två solröda segel

När ljusen ska tändas därhemma

Calle Schewens vals

Den gamla Moraklockan

Nu ska vi opp, opp, opp

Röda stugor tåga vi förbi

1938 Brevet från Lillan

Det är den stora stora kärleken

Jolly Bob från Aberdeen

Klart till drabbning

Lambeth Walk

Lili Marleen

Med en enkel tulipan

Solen lyser även på liten stuga

Ur telegramskörden:
Måtte lyckan alltid stanna
önskar Eder Moster Anna

DEN FÖRSTA GÅNG JAG SÅG DIG *Singer Sjöberg*

Den förs-ta gång jag såg dig det var en som-mar-dag på för-mid-dan då so-len lys-te
klar. Och äng-ens al-la blom-mor av mång-a hund-ra slag de sto-do bu-gan-de i par vid
par. Och vin-den drog så sak-te-lig och ne-re in-vid stran-den där smög en böl-ja kär-leks-full till
snäc-kan ut-i san-den. Den förs-ta gång jag såg dig det var en som-mar-dag den förs-ta gång jag tog dig ut-i
han - den.

D
G
D
E7
A7
A7
 Den första gång jag såg dig, då glänste sommarskyn,
 så bländande som svanen i sin skrud.

D
G
D
A
E7
A
 Då kom det ifrån skogen, från skogens gröna bryn
 liksom ett jubel utav fåglars ljud.

A7
D
G
D
A7
Bm
E7
A7
 Då ljöd en sång från himmelen, så skön som inga flera;
 det var den lilla lärkan grå, så svår att observera.

D
G
D
Em
D
A7
D
 Den första gång jag såg dig, då glänste sommarskyn,
 så bländande och grann som aldrig mera.

D
G
D
E7
A7
 Och därför när jag ser dig, om ock i vinterns dag,
 då drivan ligger glittrande och kall,

D
G
D
A
E7
A
 nog hör jag sommarns vindar och lärkans friska slag
 och vågens frus i alla fulla fall.

A7
D
G
D
A7
Bm
E7
A7
 Nog tycker jag ur dunig bädd sig gröna växter draga
 med blåklint och med klöverblad, som älskande behaga,
D
G
D
Em
D
A7
D
 att sommarsolen skiner på dina anletsdrag,
 som rodna och som stråla och betaga.

Å JÄNTA Å JA

Fredrik August Dahlgren
Värmländsk polska

Å jän - ta å ja, å jän - ta å ja allt up - på lan - da - vä - gen å ja å
jän - ta å ja, å jän - ta å ja allt up - på lan - da vä - gen. Där
möt - te hon mig en mor - gon så klar då so - la ho sken på him - me - len så rar å
vac - ker som lju - san da - gen ho var. Mitt hjär - te vart tog då vä - gen?

D
Å jänta å ja, å jänta å ja
A7
allt uti gröna lunden, å ja
D
å jänta å ja, å jänta å ja,
A7 D
allt uti gröna lunden

Em
Där stal jag mej en kyss så rosenderöd
A7 D
å talte om för henne hela min nöd
Hm Em
å frågte om ho ville dela mitt bröd
A7 D
och ho svarte ja på stunden.

D
Å jänta å ja, å jänta å ja
A7
allt i Ransäters kyrka, å ja
D
å jänta å ja, å jänta å ja,
A7 D
allt i Ransäters kyrka

Em
Där stodo vi nu vid altaret just
A7 D
å lovade tro i nöd och i lust
Hm Em
å allt till den allra sistaste pust
A7 D
så troget varandra dörka.

UR KASSABOKEN AUGUSTI 1935:

1935 arbetar Svea på Normans bokbinderi och tjänar ca 200 kronor i månaden. Hon har en ackordslön som utbetalas veckovis. Bra veckor kan det bli över 50 kronor i lönekuvertet, men oftast ligger lönen på ca 40 - 45 kronor. Av detta går 15 kr till hyra, 2 kr till busskort och 1,80 kr till fackföreningen.

Den 9 augusti dyker en ny stor post upp : Klänningstyg, brudklänning - 45 kr. Veckan efter är klänningen redan färdigsydd för 22 kronor och 5 öre.

1935 kostar:	1 liter mjölk	ca 25 öre
	1 kg kaffe	ca 3 kronor
	1 kg nötkött	ca 2 kronor
	1 kg vetemjöl	ca 40 öre

Ett besök hos hårfrisörskan kostar ca 3 kronor och 50 öre, men det kan det väl vara värt?

1939

Världskrig!

Det som alla fruktat blir verklighet på sensommaren 1939.

1 september: tyska trupper går över den polska gränsen i väster.

3 september: England och Frankrike förklarar Tyskland krig.

17 september: Ryska trupper går över den polska gränsen i öster.

30 november: Ryssland anfaller Finland

På morgonen den 9 april 1940 ockuperar den tyska armén både Danmark och Norge. Under våren och sommaren utvidgas kriget i Europa. Slagordet från det 1:a världskrigets slutskede "Aldrig mera krig!" dränks i ljudet av pansarvagnar, bomber och granater.

Sedan Tyskland ockuperat Danmark och Norge väntade alla på det tyska angreppet. Här sitter Ruben med sitt förband som andre man från höger i den främre raden.

Nu börjar en tid som många helst vill glömma. Sverige står utanför kriget, men rädslan och oron för framtiden är förstas stor. Ransonering införs från den 31 mars 1941 på allt kött. Grundransonen för enskilda hushåll blir per person och vecka 500 gram benfritt kött eller fläsk. Mjöl, bröd, kaffe, kakao, tvättmedel och kläder ransoneras också.

Spionen lägger pussel!

Från många håll skaffar spionen små upplysningar om militära förhållanden, fabrikers arbete m. m. och dessa små uppgifter sammanställas sedan till en helhetsbild.

Fältbagarens hemlighet

En spion observerade, att förberedelser pågingo i Norrköping för att taga emot trupper av ganska stor omfattning. Genom skvallar, rykten och observationer visste han snart, att dagen efter 2 fältregementen i en viss fördelning skulle rycka in. Om de andra regementena i samma fördelning hade han sig ingenting bekant — inte heller om Norrköping med säkerhet skulle bli samlingsplatsen.

På middagen träffade spionen en av den "mistänkta fördelningens" fältbagare på ett café. "Ni har väl ingenting att göra ni bagare", frågade han ett så tve. Svaret blev: "Jojjemensan, bara idag bakar vi i två skift, och mitt skift har just klart så och så många bröd — som dom kommer från Norrköping och lämnar sent i kväll".

Hemligheten var avslöjad — brödantalet från båda skiften (2 x det ena skiftet) räckte precis till en fördelnings dagranson. Platsen var angiven, och alla 4 förbanden i fördelningen skulle tydligen till Norrköping. Bagaren röjde hemligheten.

Militära upplysningar kunna bidraga till att klargöra planläggningen av vårt försvar eller sprida kännedom om våra resurser.

Allt tal om transporter, avgångstider och varor som betyda sabotage, sänkning av fartvåg o. dyl.

Industriella upplysningar och löst tal om folkförsörjningsfrågor kunna skada vår handel med främmande länder.

Exakta uppgifter om silko som tillverkas och samlas för att beagagnas vid krigstillfälle. Fjenden vet då vart han skall sända sitt bombflyg.

Behåll din bit — håll tyst med vad du vet — eller vad du tror dig veta

HALTA LOTTAS KROG

Trad
Amerikansk folksmelodi

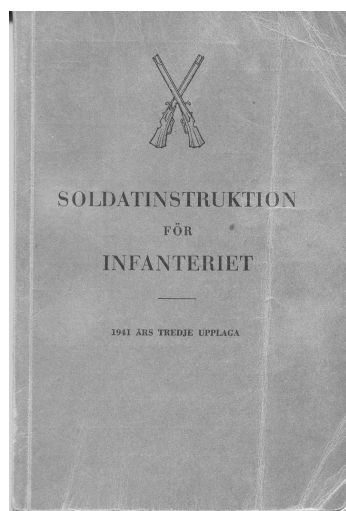
Brö - der vil - jen I gå med oss, brö - der vil - jen I gå med oss
brö - der vil - jen I gå med oss up - på Hal - ta Lot - tas krog i Gö - te - borg?

2. Femton öre kostar supen,
femton öre kostar supen,
femton öre kostar supen
uppå halta Lottas krog i Göteborg!
3. Varmed skola vi betala
varmed skola vi betala
varmed skola vi betala
uppå halta Lottas krog i Göteborg!

4. Jo, med kyssar skola vi betala
med kyssar skola vi betala
med kyssar skola vi betala
uppå halta Lottas krog i Göteborg!

Halta Lottas krog brukar sällan få vara med i visböcker och sångsamlingar. I vissa fall anses den nog inte vara riktigt rumsren, men en annan orsak kan vara att alla anses kunna den ändå!

Melodin tros ha tillkommit 1856. Då var det en metodistisk sång som började: *Say brothers will you meet us...* 1858 tillkommer den berömda refrängen *Glory glory Halleluja!*

I Sverige har sången använts som en växelsång på religiösa möten:

- Kvinnorna: Bröder, viljen I gå med oss
bröder viljen I gå med oss,
bröder viljen I gå med oss
till Kanaans sälla land?
- Männen: Ja, visst vilja vi gå med Er
ja, visst vilja vi gå med Er
ja, visst vilja vi gå med Er
till Kanaans sälla land!

1944

Svea och Ruben Berglund har bott på Kungsholmen åren efter bröllopet. Det var en "etta" på Igeldammsgatan med både kokvrå och toalett. Särskilt toalett var uppskattat! Även om Svea saknade söder så saknade hon inte torrdasset på gården.

1939 flyttar de igen. Den här gången går flyttlasset till Midsommarkransen. Hit ut flyttar nämligen LM Ericsson och då blir det billigt och bekvämt för Ruben att ta sig till jobbet!

Svea (lite rundare!) i mitten av övre raden med sina arbetskamrater på Normans bokbinderi.

EN TITT I KASSABOKEN 1944

I januari 1944 får Svea och Ruben äntligen sitt första barn, en pojke som döps till Lars. Nu tillkommer nya utgiftsposter bland de gamla i kassaboken!

1 limpa	43 öre	1 kg bitsocker	69 öre
kokbok för barn	1:25 kr	1 kg nötkött	3:29 kr
1 liter mjölk	29 öre	1 kg vetemjöl	47 öre
1 kg smör	4:55 kr	begagnad barnhage	4 kr
vaxduk till haklapp	50 öre	1 kg kaffe	5:46 kr

1945

Efter Tysklands kapitulation i maj är det fred i världen igen. Gränserna öppnas och haven är åter fria. Nu börjar återuppbyggnaden av en sargad värld. Sverige, som klarat sig undan krigets härjningar, har lättare att få igång samhällsmaskineriet nu när freden äntligen kommit. Optimismen och framtidstron börjar återvända.

Svea och Ruben har sparat ihop till en sommarstuga i Tullinge. Här tillbringar familjen alla somrar under många år framöver. Nu kommer också barnhagen till användning för sonen Lars.

FREDSSÅNG

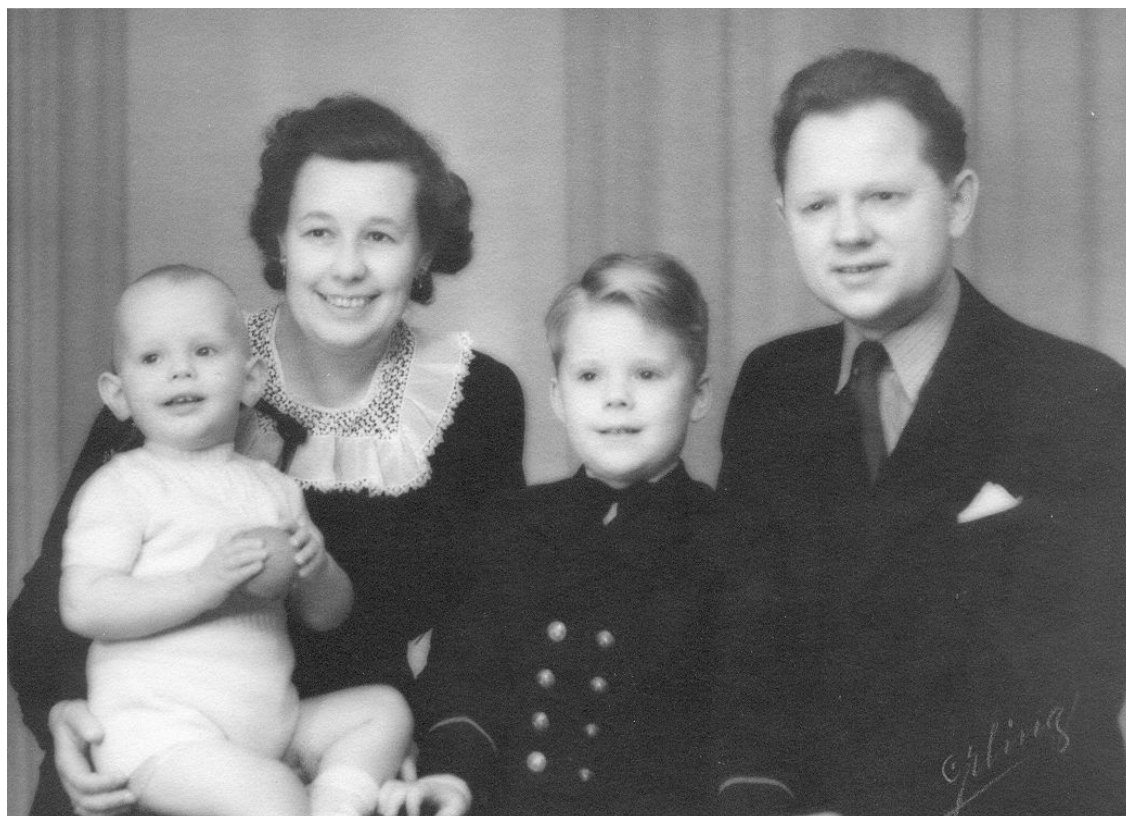
Heart Peace Danks
Emil Norlander/Valdemar Valquist

Var - för sko - la män - skor stri - da? Var - för skall det fly - ta blod?
 Var - för sko - la mång - a li - da blott för någ - ra hjäl - te - mod.
 Fri - den är, och skall väl bli _____ li - vets högs - ta po - e - si.
 Fri - den är, och skall väl bli _____ li - vets högs - ta po - e - si.

2. Alla äro vi ju lika
 födda utav samma ätt.
 Både fattiga och rika
 ha vi samma mänskorätt.
 Varför skall den starke då
 så den svage nederslå?
 Varför skall den starke då
 så den svage nederslå.

3. Varför skilja man från maka,
 varför taga moders stöd.
 Varför skall de små försaka,
 blott för kriget dagligt bröd?
 Läggen nu all vapnen ned,
 låt oss njuta evig fred.
 Läggen nu all vapnen ned,
 låt oss njuta evig fred.

1948

1948 har Svea och Ruben två barn att ta hand om. Lars och Anders dröjde länge, men är desto mer efterlängtrade. Svea har slutat på bokbinderiet och är hemmafru, medan Ruben fortsätter att arbeta på LM Ericsson.

Ruben har nära till jobbet, en promenad på fem minuter till fabriken från lägenheten på LM Ericssonsvägen 23. Familjen bor i en etta på 34 kvm och kan väl egentligen inte ha det bättre ordnat för sig? Jo, förresten! Om fem år från nu blir den tvåa på 52 kvm ledig på Valborgsmässövägen 22.

1946	Ellinor dansar	1947	Vals i Furusund
	En prästkrage i min hand		Ungmönen på Kärringön
	Balladen om Herr Rosenbloms spelmän	1948	Konserverad gröt
	Luffarevisa		En fattig trubadur
	Oh boy, oh boy, oh boy		Huldaskarin
	Oxdragarsång		Res med mej Stina
	Rumba i Balders hage		Dom små små detaljerna
	Rosa på bal		I rosenrött jag drömmer
	Per Olssons bonnagård		Tjo, vad det var livat
	Tjo och tjim och inget annat	1949	Adress: Rosenhill
	I rosenrött jag drömmer		Den gamla dansbanan
	Kommer – kommer ej		Bullfest

1950-TÅLET

Många ser i dag tillbaka på 50-talet som en förlorad värld, allting verkar i efterhand ha varit så oskuldsfullt och idylliskt. Varför inte unna sig en systund i trevligt sällskap när det nu finns en möjlighet?

Syjunta med Lisa, Svea, Britta, Hella och mamma Elsa.

1950 Jag ska ta morfar med mej ut i kväll
Far jag kan inte få upp min kokosnöt

1951 Gräsänklingsblues

Gärdebylåten

Högt uppe på berget

Rudolf med röda mulen

Små nära ting

Titta jag flyger

1952 Flottarkärlek

Jag ska måla hela världen lilla mamma

Sommar, sommar, sommar

Torparevisa

1953 En gång jag seglar i hamn

På söndag

Dansen på Sunnanö

Valpen i fönstret

1954 Mjölharens Iréne

Sjung och le

Den glade vandraren

Fammen full utav solsken

FOLKHEMMET

Att hjälpa människor i nöd är en självklar och central tanke i den kristna etiken. Lika självklart är det att fattiga, sjuka och gamla får hjälp till en dräglig tillvaro. Men hjälpen är frivillig och ingen kan kräva att få hjälp.

Efter första världskriget växte idéerna kring ”välfärdsstaten” och ”folkhemmet” fram. Det var samhällets ansvar att barnen fick gå i skola, de sjuka fick en god vård och de gamla fick en trygg ålderdom.

1950-talet innebar en utbyggnad av det välfärdssystem som påbörjats på 1920-talet. Tre veckors semester, allmän sjukförsäkring och Enhetsskola genomförs tillsammans med flera andra reformer.

1950 införs Enhetsskolan, som är föregångare till dagens Grundskola.

- + Alla går nio år i skolan
- + terminsbetyg
- + fria läromedel
- + fri skolfrukost
- + fri tandvård

Sammanhållna klasser t.o.m årskurs 6.
Inför åk 7 väljs yrkesförberedande eller gymnasieförberedande linje.

På väg till första skoldagen 1954.

VIKTIGA HÄNDELSER PÅ 1950-TALET

- 1951 Får alla svenskar rätt till tre veckors betald semester
Karusellen med Lennart Hyland som programledare gör succé i radio
Tetrapack introduceras som gräddförpackning
- 1952 Gösta ”Snoddas” Nordgren sjunger *Flottarkärlek* i Karusellen.
”Snoddas-feber” utbryter!
- 1955 Allmän sjukförsäkring införs
Motboken avskaffas
- 1956 TV-sändningarna börjar officiellt den 4 september.
- 1957 Kvitt eller dubbelt, frågetävling i TV med Nils-Erik Baerhendtz och Mats Rehnberg
- 1958 Den 29 juni tar svenska landslaget silver i Fotbolls-VM på Råsunda.
- 1959 Ingemar Johansson besegrar Floyd Patterson och blir världsmästare i tungviktsboxning.

PÅ RADION

Nu är det bara några år kvar tills TV:n kommer. Under tiden kan vi väl lyssna lite på radio? Radiotjänst har bytt namn till Sveriges Radio (1944) och har många bra program: *Morgongymnastik*, *Morgonandakt*, *Klockspelet från Stadshustornet* och *Dagens dikt*, *Barnens brevlåda*, *Grammofonmusik* och inte minst *Frukostklubben*, som börjar sändas 1946 med Sigge Fürst som programledare.

Örat... ett underbart instrument

... med pretentioner på perfekt ljudåtergivning. Concerton är känd som radion med levande ljud, alltigenom en kvalitetsprodukt, en radio att lita på. Köp den och Ni blir en härförd radiolyssnare.

STERN & STERN
Concerton
— RADION MED LEVANDE LJUD

31

Med BX 660 X fortsätter Philips sina tidigare strävanden mot en fulländad ljudåtergivning och bästa möjliga tekniska egenskaper. Constellation-modellen har siltända Philips nya amikrofoniska 6-gångskondensator för automatisk bandspredning på kortväg, silentodkoppling och yttercentererad permanentdynamisk högtalare med tonspridare. Vidare finns temperaturkompensering i oscillator-kretsen samt trediodkoppling. Med "dirigent"-omkopplaren — en Philips-nyhet — kan anpassning ske för olika mottagningsförhållanden och ljudets karaktär regleras efter önskan. Den tekniska utrustningen motsvaras av ett förtämligt yttre i modern stil. — Normalpris 600 kr.

Gläds med en
PHILIPS — känd för sitt goda ljud

KAFFETÅREN

Em H7 Em H7
 Av allt det go - da som man för - tär bland al - la jor - dis - ka dryc - ker ju
 Em H7 Em H7
 kaf - fe - tå - ren den bäs - ta är: Den sking - rar män - ni - skans nyc - ker. Den
 G D7 Em
 styr - ker krop - pen, den li - var sjä - len, den känns från hjäs - san, ja,
 H7 Em H7 Em
 ned i hä - len! Hå hå ja ja, hå hå ja ja!

2. Den ena dricker sin tår på bit,
 en annan älskar att doppa.
 Parlerar därvid med sådan flit
 att man bör öronen proppa.
 Som trumman bullrar
 vid krigsreveljen
 så bullra tungorna
 i konseljen.
 Hå hå, ja ja. Hå hå, ja, ja.

3. Förutan kaffe – o, gudadryck!
 Vad vore mänskliga livet?
 Allt nytt som ännu ej finns i tryck
 i pannans botten står skrivet:
 Ty sen man druckit
 ur sista slumpen,
 stå livets gåtor
 i kaffesumpen!
 Hå hå, ja ja. Hå hå, ja, ja.

EN SJÖMAN ÄLSKAR HAVETS VÅG

Ossian Limborg

D A7 D G D

En sjö - man äls - kar ha - vets våg, ja vå - gor - nas brus.

A7 D

Hör stor - men ska - kar mast och tåg, hör stor -

D G D

mar - nas sus! Far - väl, far - väl, för -

A7 D A7

tju - san - de mö vi kom - ma väl snart i -

D G D

gen! Far - väl, far - väl, för -

A7 D A7 D

tju - san - de mö vi kom - ma väl snart i - gen!

D A7 D

2. Jag avsked tar av vännen kär

G D

vid vågornas brus.

A7 D

Den hulda då mig trohet svär

G D

i stormarnas sus!

G D A7 D

Farväl, farväl, förtjusande mö

A7 D

vi komma väl snart igen!

G D A7 D

Farväl, farväl, förtjusande mö

A7 D

vi komma väl snart igen!

D A7 D

3. Min trogna flickas varma kyss

G D

hör vågornas brus.

A7 D

För sista gången fick jag nyss.

G D

Hör stormarnas sus!

G D A7 D

Farväl, farväl, förtjusande mö

A7 D

vi komma väl snart igen!

G D A7 D

Farväl, farväl, förtjusande mö

A7 D

vi komma väl snart igen!

VILDANDENS KLÄGAN

Elna Nilsson

Johan Bernhard Gauffin

Till nord - li - ga lan - den vi fö - ro om vå - ren att häc - ka i sä - ven som
för - ut om å - ren. Vi bygg - de vårt bo ut - i kär - lek och
tro. Vi bygg - de vårt bo ut - i kär - lek och tro.

2. En afton så sakta vi summo i säven,
en båt syns i fjärran och framme i stäven
//: en jägare stod och han sökte vårt blod ://
3. Och strax på minuten det blixtrar och knallar,
min make är skjuten, hans ångestrop skallar...
//: jag manade då till flykt mina små.://
4. De kära som flydde jag ej kunde följa
min sargade vinge jag ej kunde dölja.
//: I djupet jag dök ifrån blixtrar och rök.://
5. Sen dess har jag varit båd' fjärran och nära
runt sjöarna farit och sökt mina kära,
//: men mött mina små har jag aldrig ändå.://
6. För männ' skor mig akta av detta jag lärde
i vass-skydd så sakta jag drar nu min färde
//: Till obebodd ö uti villande sjö.://

På 1950-talet sjöngs sången in på skiva av Thory Bernhards.

HARMONISKA ÅR

Den som tar sig tid att blickar tillbaka på sitt liv upptäcker säkert att vissa perioder var mycket harmoniska. Så kändes det kanske inte just då i vardagen, men i efterhand inser man att allt fungerade väldigt bra de här åren. 1950-talet och 1960-talet var lugna decennier för Svea. Hela familjen var fri från allvarliga sjukdomar, mamma Elsa hade det bra på Kungsholmen, barnen skötte sig i skolan och Ruben trivdes med sitt jobb på LM Ericsson. Det var helt enkelt en fin tid.

Musiken som spelades på radion var också glad och munter. Owe Thörnquist sjöng Dagny och dansade Rumba i Engelska parken. Siw Malmkvist sjöng Jazzbacillen och Flickor bak i bilen. Lasse Lönndahl sjöng Piccolissima serenata och Gunnar Wiklund sjöng Nu tändas åter ljusen.

1955	Ann Caroline Rumba i Engelska Parken Viktoria, Viktoria	1958	Den som glad är Vi hänger me' Dagny Piccolissima serenata
1956	Anders och Britta Rosenkyssar Titta, titta Tulpaner från Amsterdam Que sera	1959	Flickor bak i bilen Är du kär i mig ännu Klas-Göran? Jazzbacillen Nu tändas åter ljusen Vid foten av fjället
1957	Albin och Pia Okända djur Roslagsvår'		

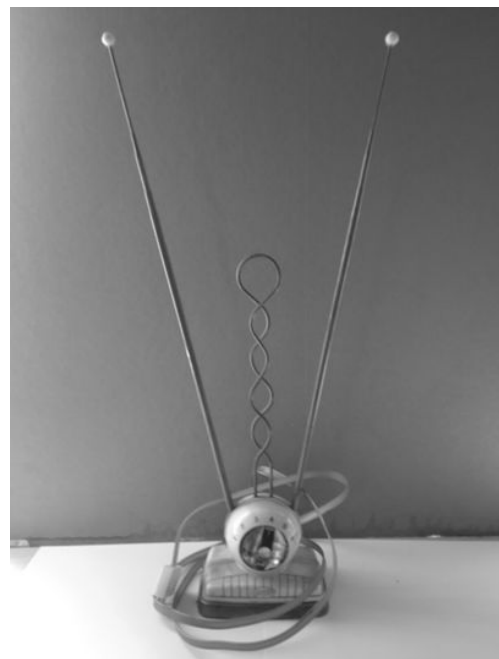
1960-TÅLET

Det är ganska många program att se på TV:n nu! Hylands hörna började sändas 1962 och den sändes ända fram till 1983. Halsduken var en deckarserie från 1962 med Lars Ekborg i huvudrollen. Bröderna Cartwright dundrade in som en präriebrand 1967 till mångas glädje och andras förfäran. Tyvärr är själva TV:n borta, men antennen har vi sparat och den ligger kvar i källaren.

POPULÄRA MELODIER I BÖRJAN AV 1960-TÅLET:

- 1960 Tunna skivor
Så länge skutan kan gå
- 1961 Alptoppens ros
Kära mor
Sån't är livet
- 1962 Regniga natt
Sakta vi gå genom stan
Sol och vår
- 1963 Ett litet rött paket
Gulli-Gullan
- 1964 Fröken Fräken
Min gitarr
I natt jag drömde
Brev från kolonien
Om maskros och tjärdoft

1968

När Cornelis Vreeswijk kom till Sverige från Holland var han bara 12 år – och kunde inte ett ord svenska! Kanske är det tack vare hans speciella förhållande till svenskan som hans texter blivit unika med många vackra ord som få infödda svenskar använder?

Cornelis debuterade 1964 på Vispråmen Storcken i Stockholm. Samma år gjorde han en bejublade visturné betitlad *Visor och oförskämtheter* tillsammans med Ann-Louise Hansson och Fred Åkerström. Turnén bidrog starkt till den visvåg som svepte fram under 1960-talet och större delen av 70-talet. Dyrningarna känns fortfarande, många år senare.

Svea med mamma Elsa på landet sommaren 1968.

- 1965 Säg inte nej – säj kanske
- 1966 Du är den ende
Kristina från Vilhelmina
Rosen
Ta av dej skorna
- 1967 Jag tror på sommaren
Maria Therese
- 1968 Det börjar verka kärlek, banne mej
Det som göms i snö
Drömmen om Elin
Mamma är lik sin mamma
Tiotusen röda rosor
- 1969 Här kommer Pippi Långstrump
Hönan Agda
Teddybjörnen Fredriksson

1971

1971 dör Sveas älskade mamma Elsa. Sorg och saknad - inga fler besök eller dagliga telefonsamtal. Mycket av Sveas tid hade de senaste åren ägnats åt sin mamma.

FOTSPÅR I SANDEN

En natt drömde jag att jag vandrade längs en strandtillsammans med Gud.

Många scener från mitt liv blixtrade förbi på himlen,
och till varje scen såg jag fotspår i sanden.

Ibland fanns där två par, ibland bara ett.

Detta plågade mig eftersom jag vid de svåra stunderna i livet,
när jag plågades, sörjde eller var bedrövad, bara kunde se ett par fotspår.

Då sade jag till Gud:

"Herre, du lovade mig att om jag följde dig så skulle du alltid gå vid min sida.
Men jag har sett att det bara finns ett par fotspår i sanden vid mina svåraste
stunder. Varför övergav du mig när jag behövde dig som mest?"

Gud svarade:

"De gånger då du bara ser ett par fotspår, mitt barn - då bar jag dig."

Författare? - Tillskrivs ibland Mary Stevenson och ibland Margaret Fishback-Powers.

BRED DINA VIDA VINGAR

Lina Sandell
folkmelodi

G D7 G Am D7 G

Bred di - na vi - da ving - ar o Je - sus ö - ver mig, och

D7 G Am D7 G A7

låt mig stil - la vi - la i ve och väl hos dig. Bli du min ro, min

G D B7 Em A7 D G D7 G

stark - het, min vis - dom och mitt råd, och låt mig al - la da - gar få

Am D7 G

le - va av din nåd.

G D7 G Am D7 G
Förlåt mig alla synder och två mig i ditt blod
D7 G Am D7 G
giv mig ett heligt sinne, en vilja ny och god.
A7 G D B7 Em A7 D
Tag i din vård och hägnad oss alla, stora, små,
G D7 G Am D7 G
och låt i frid oss åter till nattens vila gå.

BJÖRKENS VISA

Vid den kla - ra rand av en blom - mig strand sjöng en björk i - bland si - na grö - na
vi - sor, och jag hör - de då i hans gren där - på och så sjöng han en gång så:

2. Ack, jag vet, jag vet
 mången hemlighet
 mången flicka grät
 under mina grenar.
 Mången gosse såg
 här så varm i håg
 på den blåa vikens våg.

5. Nästa afton sken
 månen på min gren.
 Så kom åter en
 och så kom den andra.
 Tyst liksom en hamn
 sökte vännens namn.
 i min trogna vita famn.

7. Sedan hände så
 att de båda två
 togo miste då
 och ej kysste - trädet.
 Lilla vän, hur lätt
 händer icke det?
 Det har ingen, ingen sett.

3. Klara månen sken
 på min gröna gren
 och så var det en
 som skar namn i barken,
 och det var blott ett
 och han kysste det
 det har ingen, ingen sett

6. Och min vita stam
 stod helt allvarsam
 och så smög det fram
 vad de båda skrivit
 och de märkte nog
 vad som stod i skog
 och jag såg därpå och log.

8. Men där for ett sken
 över löv och gren
 och ett sus där ven
 över blad och toppar
 och en stjärnas tår
 föll i vindens spår
 ned på jordens korta vår.

4. Nästa kväll så kom
 där en flicka som
 såg sig ofta om
 och skar namn i barken,
 och det var blott ett
 och hon kysste det
 det har ingen, ingen sett.

Zackarias Topelius (1818-1898) skrev Björkens visa den 21 juni 1853. Melodin är komponerad några år senare av G.A.Raab. Björkens visa blev populär i början av 1890-talet när den framfördes ”med stormande bifall av den svenske national-sångaren August Westling”.

Mer än sjuttio år senare sjöngs den in på skiva av Hootenanny singers och fick en helt ny publik.

1978

Under början av 1970-talet växer en ny musikämbelse fram i Sverige. Det är den alternativa eller progressiva musiken som utmanar den kommersiella musikindustrin.

Den nya musikämbelsen är till stor del en utveckling av 60-talets visvåg. Det är mer eller mindre uttalade politiska värderingar bakom musiken som ger NJA-gruppen, Nationalteatern, Hoola Bandoola Band och Kebnekaise luft under vingarna. Grammofonindustrin förefaller först något skakad av konkurrensen. När ABBA vinner schlagerfestivalen med *Waterloo* återställs ordningen i någon mån.

Här sitter en glad pensionär!

Det är julen 1978 och Svea har varit pensionerad i ett år.

1970 Balladen om den kaxiga myran

1971 Jag vill ha en egen måne

Anna och mej

Jämtländsk brudmarsch

Änglamark

1972 Om du nånsin kommer fram till

Samarkand

1973 Idas sommarvisa

Nu går sista visan

Ring ring

1974 Barfotavisan

En sång om frihet

Waterloo

1975 S O S

1977 Ljuvliga ungdom

1978 Drömmens skepp

Musik ska byggas utav glädje

Sommarsången

Turistens klagan

1979 Titanic

1982

1981 spelar Ulf Lundell in *Öppna landskap*. Det blir 80-talets mest spelade sång i Sveriges Radio. Den träffar både gamla och unga rakt i hjärtat och några vill till och med få den att bli svensk nationalsång. För Svea blir 80-talet ett decennium innehållande både glädje och sorg. Nytt och gammalt blandas. Det är *Öppna landskap* från radion och *Ja må hon leva* på födelsedagen.

I dag är det inte vilken dag som helst. Det är den 8 december 1982.
Svea fyller 70 år och uppvakts förstås av barnbarnen.

Ja, må hon leva!

D

Ja, må hon le - va, ja, må hon le - va, ja, må hon le - va ut - i

A⁷ D

hund - ra - de år! Ja visst ska hon le - va, ja - visst ska hon

A⁷ D

le - va, ja visst ska hon le - va ut - i hund - ra - de år!

1985

Guldbröllop! Barn och barnbarn bjuds på en resa till Madeira.

Då kan man ju undra: Vart tog åren vägen?
Det här var faktiskt inte mer än ett halvsekel sedan.

1987

Vem kan segla förutan vind?
Vem kan ro utan åror?
Vem kan skiljas från vännen sin
Utan att fälla tårar.

Jag kan segla förutan vind
Jag kan ro utan åror
Men ej skiljas från vännen min
Utan att fälla tårar.

På hösten 1987 blir Ruben sjuk och vårdas i hemmet i Midsommarkransen. Dagen före julaftonen tas han in på sjukhus och dör stilla på nyårsaftonen alldeles före tolvslaget.

Dm Gm C7 F
Vem kan seg - la för - u - tan vind vem kan ro u - tan å - ror
Gm Dm A7 Dm
vem kan skil - jas från vän - nen sin u - tan att fäl - la tå - rar.

SISTA RESAN

Jag har köpt min biljett och står på perrongen.

Ett underligt tåg....

Det är sista gången

jag reser, men vet inte vart eller hur

jag frågade om det fanns retur

då log han i luckan och stack ut sin näsa

och sa, att det var enkel resa.

Så ofantligt ENKEL.

Så går jag in i min sovkupé.

Tänk, något bagage har jag inte mé.

Allt verkar så underligt - här är konduktören
men han bär ej uniform med knappar och snören.

Han bär på en lie - jag vet han är DÖDEN.

Han som vet slutet på människors öden.

Märkvärdigt att jag inte är rädd

jag ligger så stilla i min bädd.

Han ler så vänligt, han klipper biljetten

för sista resan till himmelska rätten,

han mumlar faderligt: "Det blir inte värre.

Sov gott och lugnt, jag skall ej väcka min herre."

Valdemar Dahlquist

1991

Livets efterrätt får nu Svea sig serverad för tredje gången.

En kvinna som bar ett barn vid sitt bröst sade:

"Tala till oss om barnen."

Och han sade: Era barn är inte era barn.

De är söner och döttrar av Livets längtan efter sig själv.

De kommer genom er men är inte från er.

Och fastän de lever hos er, tillhör de er ändå inte.

Ni kan giva dem er kärlek, men inte era tankar, ty de har sina egna tankar.

Ni kan hysa deras kroppar men inte deras själar.

Ty deras själar dväljs i morgondagens hus,
som ni inte kan besöka, ens i era drömmar.

Ni må sträva att efterlikna dem, men sök inte att göra dem lika er.

Ty livet vänder inte tillbaka och dröjer inte hos den dag som har flytt.

Ni är de bågar, från vilka era barn skickas ut som levande pilar.

Bågskytten ser målet på det oändligas stig och Han böjer dig med sin makt
för att Hans pilar skall gå snabbt och långt.

Låt dig i glädje böjas i Bågsyttens hand.

Ty liksom Han älskar pilen, som flyger, älskar Han också bågen, som är stadig.

av Khalil Gibran ur Profeten

NÄR MÅNEN VANDRAR

Text: Christina Lagerlöf
Musik: Trad.

När må - nen vand - rar på fås - tet blå och tit - tar in ge - nom ru - tan, då
tän - ker jag un - der - stun - dom så och knäp - per sak - ta på lu - tan: Vad
du är lyck - lig, du må - ne kla - ra, som får så högt ö - ver
jor - den få - ra och blott se på, och blott se på.

2. Visst ser du dårskaper utan tal,
det kan man nog hålla troligt.
Båd' älskande som förgås av kval
och älskande som har roligt.
Väl ser du tåren, från ögat rinner,
men sorgen aldrig upp till dig hinner -
det är för högt, det är för högt.

4. O, kära måne, tag mig till dig,
från denna världen så trånga!
Här skulle visst ingen sakna mig,
ty så'na finns här så många.
Jag längtar till dig upp i det höga,
där skall väl en gång mitt trötta öga
ej gråta mer, ej gråta mer.

3. Spektaklet tröttar dig inom kort
det kan man inte förtänka.
Då går du bara helt enkelt bort,
man tröttnar också att blänka.
Så blir du borta i några dagar
och kommer åter när du behagar
och ser på oss, och ser på oss.

5. Och när jag här ej skall dväljas mer
och gröna kullen mig gömmer,
du lika milt uppå graven ser
fast alla andra den glömmer.
Då skall min ande när den får fara
till stjärnelanden så fritt förklara
min kärlek dig, min kärlek dig.

BLOTT EN DAG

Lina Sandell
Oscar Ahnfelt

Blott en dag, ett ögonblick i sänder, vilken tröst e vad som kommer på. Allt ju
vi lar i min Faders händer, skulle jag som barn väl ängslas då? Han som bär för mig en faders
hjärta, o han giv ju åt varje dag hult dess lilla del av fröjd och smärta så av
möda som behag.

Självt han är mig alla dagar nära,
för var särskild tid med särskild nåd.
Varje dags bekymmer vill han bära,
han som heter både Kraft och Råd.
Att sin dyra egendom bevara,
denna omsorg har han lagt på sig.
Som din dag, så skall din kraft ock vara,
detta löfte gav han mig.

Hjälpt mig då att vila trygg och stilla
blott vid dina löften, Herre kär,
och ej trones dyra tröst förspilla,
som i ordet mig förvarad är.
Hjälpt mig Herre, att vad helst mig händer,
taga av din trogna fadershand
blott en dag, ett ögonblick i sänder,
tills jag nått det sälla land.

ADJÖ, FARVÄL FÖR SISTA GÅNG

G D7 G
 Ad - jö, får - väl för sis - ta gång jag av - sked från dig tar nu
 D7 C Am D7 G
 må jag re - sa bort från dig, och du må stan - na kvar. Nu
 D7 C Am D7 G
 må jag re - sa bort från dig och du må stan - na kvar.

2. Ja, kom och följ mig ned till strand,

där står min lilla båt.

Sen ger jag dig min högra hand

och därpå skiljs vi åt.

Sen ger jag dig min högra hand

och därpå skiljs vi åt.

3. Din kärlek liknar jag vid snö,
som faller i april.

När den går bort då vill jag dö

jag vill ej vara till.

När den går bort då vill jag dö

jag vill ej vara till.

4. Nu svajar skeppet ifrån land

och det med största hast,

och rodret tager timmerman

adjö för sista gång.

Och rodret tager timmerman

adjö för sista gång.

1995

Döden betyder ingenting.
Jag har bara dragit mig tillbaka till ett annat rum.
Jag är jag och du är du.
Allt vi var för varandra, det är vi fortfarande.
Nämn mig vid mitt vanliga, familjära namn,
tala till mig på samma sätt som du brukade.
Ändra inte ditt tonfall, håll sorgen borta från din röst.
Skratta tillsammans med mig, som vi alltid brukade skratta
åt vardagens små ting.
Var med mig. Le mot mig.
Tänk på mig. Bed för mig.
Låt mitt namn fortsätta att vara en del av din vardag.
Livet betyder detsamma, ingenting har skett som förändrar det.
Livet går vidare därför att det måste gå vidare.
Döden är ju bara ett tillfälligt avbrott i vår gemenskap.
Varför skulle du sluta tänka på mig för att du inte längre kan se mig?
Jag väntar på dig, för en kort stund, alldeles i närheten.
Allt är bra.

Vi har alla vår egen musiksmak och våra egna favoritartister. Sånger som betytt särskilt mycket för oss väcker minnen. I en blink kan vi flyttas tillbaka till en tid för länge sedan och en värld vi nästan glömt.

Att sjunga och lyssna till sånger från barndomen och ungdomen är lite grann som att åka tidsmaskin. Var och en har sin egen biljett med egna destinationer. Det är spännande, för du kan aldrig vara riktigt säker på var du hamnar...

Vår gemensamma sångskatt är ofantligt stor och helt omöjlig att överblicka. De sångtitlar som finns med i den här boken är bara toppen på ett isberg. Under ytan finns det hundratals sånger....

Musik att minnas